

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**JÍZDA POD VLIVEM ALKOHOLU NEBO JINÉ
NÁVYKOVÉ LÁTKY JAKO PŘESTUPKOVÉ
JEDNÁNÍ ŘIDIČE VOZIDLA PŘI JÍZDĚ NA
POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH**

Autor práce: Roman Csósz, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: kombinované

Vedoucí práce: doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Roman Csósz, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Jízda pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky jako přestupkové jednání řidiče vozidla při jízdě na pozemních komunikacích

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Driving Under the Influence of Alcohol or Other Addictive Substances as a Misdemeanor By the Driver of a Vehicle While Driving on the Roads

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.

Datum zadání bakalářské práce: 11/2022

Hlavním cílem práce bude vymezení jednotlivých pojmů v problematice jízdy řidiče s motorovým vozidlem pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, rozlišení mezi trestným činem a přestupkem a vymezení oprávnění Policie České republiky vůči řidičům dopouštějícím se zkoumaného protiprávního jednání. Vedlejším cílem pak bude zpracování modelového příkladu kontroly řidiče ze strany hlídky Policie České republiky na Městském ředitelství policie Plzeň a vyhodnocení tohoto příkladu ve vztahu k poznatkům získaným výzkumem v rámci teoretické části.

Student: Roman Csósz, DiS.	26. 11. 2022 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.	26. 11. 2022 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	3. 2. 2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	24. 2. 2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	28. 2. 2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. PhDr. Jiřímu Bílému, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

CSÖSZ, R. *Jízda pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky jako přestupkové jednání řidiče vozidla při jízdě na pozemních komunikacích: bakalářská práce*. Příbram: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 63 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.

Klíčová slova: řidič, vozidlo, alkohol, návyková látka, přestupek.

Práce pojednává o problematice jízdy pod vlivem alkoholu a návykové látky se zaměřením na posouzení tohoto jednání jako přestupku. Vysvětluje základní pojmy jako policie, vozidlo, řidič, pozemní komunikace, alkohol a návyková látka. Definuje přestupek a trestný čin, jejich rozdíly a v souvislosti s tím se zabývá i okolnostmi vylučujícími protiprávnost. Zabývá se konkrétním přestupkovým jednáním ve vztahu k tématu. Rozebírá specifická oprávnění policie týkající se tématu. Metodou vypracování a následné analýzy modelového příkladu aplikuje získané poznatky z předchozí části práce.

Hlavním cílem práce je vymezení jednotlivých pojmů dané problematiky, rozlišení mezi trestným činem a přestupkem a vymezení oprávnění policie ve vztahu k řidičům, kteří se dopouštějí zkoumaného protiprávního jednání. Vedlejším cílem je metodou zpracování typizovaného modelového příkladu kontroly řidiče motorového vozidla ze strany hlídky Policie České republiky, Městského ředitelství policie Plzeň, dopravního inspektorátu Plzeň - město aplikovat získané poznatky a vyhodnotit, zda a jak jsou v rámci daného příkladu upotřebitelné.

ABSTRACT

CSÖSZ, R. *Driving Under the Influence of Alcohol or Other Addictive Substances as a Misdemeanor By the Driver of a Vehicle While Driving on the Roads: Bachelor Thesis*. Příbram: The College of European and Regional Studies, 2023. 63 pp. Supervisor: doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.

Key words: Driver, Vehicle, Alcohol, Addictive Substances, Misdemeanor

The thesis deals with the issue of driving under the influence of alcohol and addictive substances with a focus on assessing this behavior as an offense. It explains basic concepts such as police, vehicle, driver, roads, alcohol and addictive substance. It defines an misdemeanor and a crime, their differences and, in connection with this, it also deals with circumstances excluding illegality. It deals with specific misdemeanor in relation to the topic. It discusses the specific powers of the police on the topic. The method of elaboration and subsequent analysis of the model example applies the acquired knowledge from the previous part of the thesis.

The main aim of the thesis is to define the individual terms of the issue, distinguish between a crime and a misdemeanor and define the rights of the police in relation to drivers who commit the examined offense. The secondary aim is to use the method of processing a standardized model example of a motor vehicle driver control by the patrol of the Police of the Czech Republic, the Municipal Directorate of the Police in Pilsen, the Traffic Inspectorate of Pilsen-City, to apply the acquired knowledge and evaluate whether and how it is applicable within the given example.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
1.1 Stanovení hypotézy bakalářské práce.....	9
2 Definice základních pojmů	10
2.1 Policie.....	10
2.2 Vozidlo	10
2.3 Řidič	13
2.4 Pozemní komunikace	15
2.5 Alkohol.....	16
2.6 Návyková látka.....	20
3 Vztah přestupku a trestného činu a jejich rozdíl, podmínky odpovědnosti, typy zavinění a dále okolnosti vylučující protiprávnost.....	26
4 Jízda pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky jako přestupkové jednání - rozbor konkrétních porušení § 125c odst. 1 písm. b), c), d) a vybraných bodů písm. e) z. č. 361/2000 Sb.....	31
5 Oprávnění Policie České republiky ve vztahu k jízdě řidičů vozidel pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky	35
5.1 Zastavování vozidla a kontrola vozidla.....	39
5.2 Výzva k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření.....	41
5.3 Zadržení řidičského průkazu	45
6 Modelový příklad, jeho zpracování Policií České republiky a vyhodnocení modelového příkladu.....	48
6.1 Vymezení modelového příkladu a rozbor jeho zadání	48
6.2 Úřední záznam hlídky policie a jeho rozbor	50
Závěr	58
Seznam použitých zdrojů	61

Úvod

Výběr tématu bakalářské práce souvisí s výkonem mé pracovní činnosti, kterou již patnáct let vykonávám jako policista na dopravním inspektorátu v Plzni, kdy s danou problematikou jízdy pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky jako přestupkového jednání řidiče vozidla při jízdě na pozemních komunikacích přicházím do každodenního styku. Práce je pojata tak, že čtenáři v ní bude vysvětleno několik základních pojmů, objasněna příslušná oprávnění policie a bude srozuměn s tím, jak určit druh protiprávního jednání ve vztahu ke zkoumanému tématu. To vše se může zdát jednoduché, ale aby k tomu mohlo dojít, je zapotřebí širšího vysvětlení výše popsaného a dát vše do souvislostí. Výsledkem rozsáhlého zkoumání celé práce se na jejím závěru, v rámci modelového příkladu, čtenář setká s kratším písemným výstupem, kterým je v rámci policie nejčastěji úřední záznam.

Jednotlivé základní pojmy, jimiž se práce zabývá, jsou vybrány s jasným úmyslem, kdy na nich jako takových je práce postavena, a v případě jejich absence by celek nedával žádný smysl. Z tohoto důvodu bude kladen důraz na nalezení zkoumaných pojmů v rámci modelového příkladu. To je důležité pro to, aby mohlo být provedeno samotné vyhodnocení modelového příkladu, kdy cílem je nalézt v něm i další části práce, kterými se bude zabývat, a propojit tak aplikaci teorie do praxe. K tomu, aby mohly být jednotlivé pojmy vždy a správně identifikovány, je nutné jejich vysvětlení, nepostačuje tak jen to laické, které se při pohledu na ně nabízí s tím, že je každý zná. Od vysvětlení a pochopení základních pojmů se odvíjí další zmíněné části práce, které na ně odkazují, a to především na jejich specifické části týkající se zkoumaného tématu.

Problematika alkoholu a návykových látek užívaných řidiči je celospolečenský a medializovaný problém, proto je práce zaměřena na vymezení základů dané problematiky tak, aby ji byla schopna pochopit a dát do souvislostí široká veřejnost.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem práce je definice a vysvětlení základních pojmů, kterými jsou v rámci zkoumaného tématu policie, vozidlo, řidič, pozemní komunikace, alkohol a návyková látka. Dále se práce soustředí na definování přestupku ve vztahu k trestnému činu a okolnostem vylučujícím protiprávnost, rozebrání podezření ze spáchání konkrétních přestupků dle příslušných ustanovení paragrafu 125c zákona číslo 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a popis a vysvětlení oprávnění policie, týkající se zkoumaného tématu.

Vedlejším cílem je pak zpracování modelového příkladu a jeho vyhodnocení za aplikace poznatků získaných v rámci hlavního cíle. Zde je důležitá samotná proveditelnost daného cíle, která záleží na správném zpracování a pochopení hlavního cíle.

V teoretické části práce je využita literární rešerše ke zkoumanému tématu, kde na základě komparační metody jednotlivých zdrojů a jejich vzájemným propojením byla provedena jejich aplikace do práce.

V empirické části práce je využito metody modelové situace, popsané na zadání modelového příkladu, v rámci něhož je jako výstup zpracován úřední záznam hlídky policie. Jak v rámci zadání modelového příkladu, tak v rámci úředního záznamu, je zpracováno vyhodnocení jednotlivých částí v každé z nich zvlášť.

1.1 Stanovení hypotézy bakalářské práce

Na základě vytyčených cílů bakalářské práce je její hypotéza stanovena tak, že předmětem práce je zjistit, jaká je aplikovatelnost teoretických pojmů a postupů (v případě této práce oprávnění) do praxe. Zda je samotná legislativní úprava a její prováděcí mechanismy, v rámci provozu na pozemních komunikacích ve vztahu ke zkoumanému tématu, zcela dostačující, srozumitelná a dobře aplikovatelná.

Zároveň je třeba se zamyslet nad zlepšením nebo vytvořením nové legislativní normy, která by napomohla při boji se zkoumaným tématem.

Přínos této hypotézy spočívá v tom, že podá jiný úhel pohledu na zkoumaný problém, a to z pohledu osoby s patnáctiletou praxí v oboru.

2 Definice základních pojmů

S ohledem na fakt, že práce pojednává o problematice jízdy řidičů vozidel na pozemních komunikacích pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, jakožto přestupkové jednání onoho řidiče, je první kapitola zaměřena na vysvětlení a definování základních pojmů. Mezi ty patří řidič, pozemní komunikace, alkohol, návyková látka, vozidlo a v neposlední řadě pak i pojem policie s ohledem na fakt, že dále bude pracováno s jejími oprávněními ve vztahu ke zkoumanému problému a ta budou aplikována na vzorové případy. Pojmy přestupek a trestný čin jako takové budou vysvětleny v samostatné navazující kapitole z důvodu potřeby jejich vzájemného porovnání.

2.1 Policie

V zákoně číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky je policie definována již v hlavě první Postavení a činnost Policie České republiky, v prvním paragrafu, a to takto: „Policie České republiky (dále jen „policie“) je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor“¹. Samotný pojem policie má pak stejné základy jako pojem politika, kdy oba pochází ze složení slov z řečtiny, kterými jsou slova polis, znamenající město nebo městský stát, a politea, které označuje osobu žijící v polis. Vývoj slova policie pak procházel různými etapami přes Aristotela, francouzské teorie až do moderní doby, kdy v současnosti je chápán právě jako ozbrojený bezpečnostní sbor, který zajišťuje a udržuje veřejný pořádek. Za zmínku stojí i fakt, že pojem policie je v České republice opětovně užíván až od roku 1991, jelikož v době vlády komunistické strany její funkce vykonával Sbor národní bezpečnosti.²

2.2 Vozidlo

Zjednodušeně by se dalo říci, že každý ví, co je tímto pojmem myšleno, a každému se hned jako první vybaví auto neboli osobní motorové vozidlo. Nicméně pojem vozidlo pod sebou skrývá velkou škálu různých prostředků usnadňujících přepravu osob či nákladu. Je potřeba si jej podrobněji vysvětlit, a to především ve vztahu k níže popsaným pojmům přestupek a trestný čin, protože mezi trestným činem a přestupkem v rámci zkoumaného tématu práce je pro posouzení, zda jde o ten či onen protiprávní delikt, velice důležité rozlišit, o jaké vozidlo se jedná. Je to jeden z hlavních rozlišovacích faktorů.

¹ ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 39.

² Tamtéž s. 20-23.

Naprostou základním vymezením pojmu vozidlo, co se týče práva, nalezneme v zákoně číslo 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, kde je v paragrafu dva uvedeno, že: „*Silniční vozidlo je motorové nebo nemotorové vozidlo, které je vyrobené za účelem provozu na pozemních komunikacích pro přepravu osob, zvířat nebo věcí.*“³

Navazující a rozšiřující vysvětlení pojmu vozidlo, a s tím souvisejících dalších typů vozidla, nalezneme v zákoně číslo 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), v paragrafu dva pod písmeny f) až i) a dále pak k). Zdá se to jako nelogické, že je vynecháno písmeno j), nicméně i přesto, že se v tomto písmenu nehovoří přímo o vozidlu, je zde vozidlo taktéž vymezeno, a to v negativním smyslu, jak následně vysvětlím. Vozidlo je i podle definice z novely předmětného zákona z roku 2016, kterou nalezneme pod písmeny nn). Znění uvedeného paragrafu a písmen je tedy:

„f) vozidlo je motorové vozidlo, nemotorové vozidlo nebo tramvaj,

g) motorové vozidlo je nekolejové vozidlo poháněné vlastní pohonnou jednotkou a trolejbus,

h) nemotorové vozidlo je přípojné vozidlo a vozidlo pohybující se pomocí lidské nebo zvířecí síly, například jízdní kolo, ruční vozík nebo potahové vozidlo,

i) jízdní souprava je souprava složená z jednoho nebo více motorových vozidel a jednoho nebo více přípojných vozidel,²⁾

j) chodec je i osoba, která tlačí nebo táhne sáňky, dětský kočárek, vozík pro invalidy nebo ruční vozík o celkové šířce nepřevyšující 600 mm, pohybuje se na lyžích, kolečkových bruslích nebo obdobném sportovním vybavení anebo pomocí ručního nebo motorového vozíku pro invalidy, vede jízdní kolo, motocykl o objemu válců do 50 cm³, psa a podobně,

k) vozidlo hromadné dopravy osob je autobus, trolejbus nebo tramvaj,

...

³ ČESKO. Zákon č. 56 ze dne 10. ledna 2001 o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 21. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-56?text=56%2F2001>>.

nn) osobní technický prostředek je osobní přepravník se samovyvažovacím zařízením, nebo obdobné zařízení.“⁴

Rozebereme-li si jednotlivá písmena, zjistíme, že pod písmenem f) máme základní a nejdůležitější rozdělení definice vozidla, tedy, že vozidlem je míněno motorové i nemotorové vozidlo a dále tramvaj. Tramvaj je zde samostatně zmíněna z důvodu, že jako taková je považována za drážní vozidlo a je tak i definována v zákoně o drahách.⁵ Nicméně tím, že je počítáno s jejím zapojením do provozu na pozemních komunikacích, kde často tramvajové koleje vedou přímo po pozemní komunikaci, je pro zjednodušení zákonných úprav a pochopení běžných občanů považována za vozidlo a v zákoně o silničním provozu je s ní takto pracováno.

Písmeno g) se již zabývá tím, co je v rámci této práce stěžejní a co si právě většina lidí představí pod pojmem vozidlo, a to motorovým vozidlem, kdy jej definuje jako nekolejové vozidlo poháněné vlastní pohonnou jednotkou, a dále k motorovým vozidlům přiřazuje i trolejbus. Trolejbus je stejně jako tramvaj považován za drážní vozidlo, avšak stejně jako s tramvají je s ním v zákoně o provozu na pozemních komunikacích pracováno jako s vozidlem a to i přesto, že někdy nemá vlastní pohonnou jednotku.⁶ V tomto případě je to více logické než v případě tramvaje, jelikož trolejbusy se pohybují téměř výhradně na pozemní komunikaci a v současné době jich většina již má záložní pohonnou jednotku, která nepotřebuje napájení z trolejí, a tak by se za motorová vozidla považovaly i tak.

Pod písmenem h) se skrývá snad největší škála všech možných druhů vozidel. Jedná se o nemotorová vozidla, kde pod ně patří nejen přípojná vozidla, tedy přívěsy a návěsy, která se zapojují za motorová vozidla, ale i vozidla, k jejichž pohonu je zapotřebí lidské nebo zvířecí síly. Typickými zástupci skupiny těchto vozidel jsou jízdní kola a koloběžky, a to i přesto, že koloběžky jsou do této kategorie zařazeny výslovně až v paragrafu 57, kde je mimo jiné uvedeno: „*Jízdním kolem se z hlediska provozu na pozemních komunikacích rozumí i koloběžka.*“⁷ S dalšími zástupci kategorie nemotorových vozidel se dnes již běžný účastník silničního provozu moc nepotká, jelikož jimi jsou například vozka (kočí) nebo jezdcí na koních.

⁴ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 33-35.

⁵ Tamtéž s. 39.

⁶ Tamtéž s. 39.

⁷ Tamtéž s. 371.

V písmeně i) je definována jízdní souprava, kdy z její definice vyplývá jako nejzásadnější věc to, že musí být složená, tedy mít dvě vozidla, kde vždy alespoň jedno musí být motorové.

Jak již bylo předestřeno na začátku kapitoly zabývající se pojmem vozidlo, tak písmeno j) je jakýmsi negativním vymezením vozidla. To spočívá v tom, že v tomto písmeně je vymezen pojem chodce, za kterého je považována i osoba pohybující se na různých typech invalidních vozíků, na sportovním vybavení nebo osoba, která naopak motorové vozidlo (motocykl do 50 cm³) nebo nemotorové vozidlo (jízdní kolo) vede. Negativní vymezení vozidla tak tedy lze chápat tak, že to, co je považováno v tomto ustanovení za chodce, nemůže být vozidlem. Zajímavostí je fakt, že je zde přímo uvedeno sportovní vybavení, za které je považováno lidmi i kolo, případně koloběžka, avšak tyto jsou v rámci předmětného zákona v něm ukotveny samostatně, a to jako nemotorové vozidlo.

Pod písmenem k) je pouze rozvedena definice o již zmíněných motorových vozidlech, kde jsou zde speciálně vymezena vozidla hromadné dopravy, za která jsou pro účely předmětného zákona považovány autobusy, trolejbusy a tramvaje.

Již avizované písmeno mn) po novele z roku 2016 vneslo do předmětného zákona definici osobního technického prostředku jakožto osobního přepravníku, kdy tak mimo základních skupin chodce, řidiče a vozidla vznikla zcela nová kategorie účastníka a určitého typu dopravního prostředku a v návaznosti na to byla pro tuto kategorii účastníků provozu na pozemních komunikacích stanovena specifická pravidla v předmětném zákoně, a to v paragrafu 60a Užívání osobního přepravníku.

2.3 Řidič

Z laického hlediska lze jednoduše říci, že řidičem je osoba, která aktivně ovládá vozidlo nebo jej ovládala do doby jeho zastavení a měla nebo má jej ve své moci. To znamená, že vozidlo se bez aktivní činnosti dané osoby neuvede nebo neuvedlo do pohybu. Pokud je myšlen stav v minulém čase, je to vztaženo k tomu, že se nepředpokládá stav samovolného cíleného pohybu vozidla. Je tím tak zahrnut i stav, kdy v dnešní době některá vozidla disponují asistenčními prvky samostatné jízdy, potažmo řízení, a zaparkování, kdy k tomuto úkonu je vždy zapotřebí aktivní účast osoby spočívající v aktivaci takovéhoho asistenta řízení.

Právní definice pojmu řidič je stejně tak jako definice pojmu vozidlo uvedena v Zákoně o silničním provozu v paragrafu dva písmenu d), kde se píše: „*řidič je účastník provozu na pozemních komunikacích, který řídí motorové nebo nemotorové vozidlo anebo tramvaj; řidičem je i jezdec na zvířeti*“⁸. Z toho vyplývá, že k tomu, abychom mohli účastníka provozu považovat za řidiče, musí k pohybu na pozemních komunikacích využívat vozidla tak, jak již to bylo výše vysvětleno. Nelze tedy za řidiče považovat účastníka provozu, který vozidlo například tlačí.⁹

Řidič je speciálním účastníkem provozu na pozemních komunikacích, kdy obecně dle paragrafu dva písmena a) předmětného zákona platí: „*účastník provozu na pozemních komunikacích je každý, kdo se přímým způsobem účastní provozu na pozemních komunikacích*“¹⁰. Pod účastníkem silničního provozu si tedy lze představit každou osobu, která se jí účastní, kde však její účast nemusí být vždy přímo aktivní. Jedná se tedy nejen o řidiče, ať už motorových či nemotorových vozidel, ale i o spolujedoucí, chodce, ale také o osoby podílející se na zajištění bezpečnosti a plynulosti silničního provozu nebo na zajištění některých jízdních úkonů (například náležitě poučená osoba k usměrňování dopravy při couvání nebo vyjíždění z místa ležícího mimo pozemní komunikaci, a podobně).¹¹

Tím, že řidič je speciálním účastníkem provozu na pozemních komunikacích, je jeho postavení dáno určitým dopravním vzděláním, a v případě řízení motorových vozidel i podmíněno jistým stupněm dopravního vzdělání, které například v případě cyklisty, tedy řidiče nemotorového vozidla, není nutné. Na základě daného stupně dopravního vzdělání můžeme rozlišovat čtyři základní skupiny řidičů motorových vozidel, kterými jsou řidiči motocyklů, řidiči osobních automobilů, řidiči nákladních automobilů a řidiči autobusů. Tyto jednotlivé základní skupiny řidičů motorových vozidel lze pak dále specifikovat do dalších podkategorií.¹²

Vezmeme-li výše uvedené základní skupiny řidičů motorových vozidel, lze k nim přiřadit jednotlivé skupiny řidičských oprávnění, které nám taktéž pomáhají určit onu skupinu řidičů. Tyto skupiny řidičských oprávnění se často mění a ne všechny skupiny

⁸ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 33.

⁹ Tamtéž s. 38-39.

¹⁰ Tamtéž s. 32.

¹¹ FELCAN, M., KOPECKÝ, Z., PAVLÍČEK, K. *Teoreticko-metodologické základy řízení činnosti služby dopravní policie*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 56.

¹² PAVLÍČEK, K., KOPECKÝ, Z., HOŘÍN, J. *Vybrané kapitoly z dopravně bezpečnostní činnosti*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 12.

řidičských oprávnění můžeme přiřadit pod uvedené základní skupiny řidičů. Členění skupin řidičských oprávnění dle základních skupin řidičů je následující:

řidiči motocyklů - skupiny řidičských oprávnění (dále jen skupiny) jsou AM, A1, A2 a A,

řidiči osobních automobilů – skupiny B1, B a B+E,

řidiči nákladních automobilů – skupiny C1, C1+E, C, a C+E,

řidiči autobusů – skupiny D1, D1+E, D a D+E.¹³

Z uvedeného seznamu je zřejmé, že nebyla zařazena skupina T, která opravňuje k řízení traktorů, ale tuto skupinu nelze jednoznačně zařadit právě do výše zmíněných základních skupin řidičů. K udělení jakéhokoliv z výše uvedených oprávnění je potřeba splnit zákonem stanovené podmínky, které jsou definovány v zákoně číslo 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.

Po splnění všech podmínek a udělení řidičského oprávnění se řidič stává výkonným prvkem v řízení motorového vozidla a je na něj kladena velká zodpovědnost, která v dnešní době stále více a více narůstá tak, jak narůstá hustota dopravy. Nicméně řidič je tím nejdůležitějším faktorem a je mu věnována značná část předmětného zákona o provozu na pozemních komunikacích. Z tohoto důvodu je důležité plné věnování se řízení, předvídavost v úsudku, rychlé a správné rozhodování v krátkém časovém úseku, zacílené a ničím neovlivněné vnímání.¹⁴ To vše nás vede k tématu práce, kdy jízdou pod vlivem alkoholu či návykové látky je vše ohroženo, a proto je snaha se proti tomuto jevu bránit, a dané jednání je tedy považováno za protiprávní.

2.4 Pozemní komunikace

Stejně tak jako předchozí pojmy, tak i tento je definován v zákoně, kde je samotnému pojmu věnován celý zákon, a to zákon číslo 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, kde je v paragrafu dva uvedena definice: „*Pozemní komunikace je dopravní cesta určená k užití silničními a jinými vozidly^{1a}) a chodci, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a jeho bezpečnosti.*“¹⁵ Jak byl již dříve

¹³ BERAN, T. *Právní rádce pro řidiče*. Brno: CPress, 2014. s. 110-111.

¹⁴ BARTÁK, M., A KOLEKTIV. *Autoškola 2022 Značky, pravidla a testy platné od 1. 1. 2022*. 11. vydání. Praha: PLOT, 2021. s. 129-133.

¹⁵ KOŠINÁROVÁ, B. *Zákon o pozemních komunikacích. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021. s. 4.

vysvětlen pojem silniční vozidla, je zřejmé, že se tedy jedná o komunikaci k provozu vozidel, a to ať už motorových či nemotorových. Z dané definice je zřejmé, že pozemní komunikace je určitým druhem dopravní cesty, ale tento pojem není nijak zákonně upraven, nicméně tím, že je zde určení toho, k jakému účelu pozemní komunikace slouží, tedy mimo jiné k užití silničními vozidly, není třeba dále zjišťovat to, co je myšleno pojmem dopravní cesta.¹⁶ Dalším, v zákonech, praxi a především pak v běžné mluvě, často používaným termínem pro pozemní komunikaci určenou k provozu vozidel, především pak motorových vozidel, je vozovka. Tento termín, na rozdíl od termínu pozemní komunikace, není nijak zákonně definován. Vozovkou se však rozumí ta část pozemní komunikace, která je zpevněná a je určená pro jízdu vozidel všech druhů, tedy ať už motorových či nemotorových, po jejím povrchu. Zákony pak bývá často, po této části pozemní komunikace, omezen pohyb různým jiným subjektům, jako osobám, zvířatům apod.¹⁷

2.5 Alkohol

Původ tohoto pojmu vychází z arabštiny složením slov al neboli člen a kehal neboli jemný, řídký, nestálý. Co se týče chemického složení, jedná se o organické sloučeniny prvků vodíku, uhlíku a kyslíku, kde je vodíkový atom nahrazen jednoduchou hydroxilovou skupinou označenou OH (O – prvek kyslík, H – prvek vodík). Širokou veřejností i v základním odborném vyjádření je pod pojmem alkohol vnímán etanol (ethanol), který je jednosytným alkoholem, tedy derivátem uhlovodíku etanu, jenž vzniká sloučením etanu s vodíkem. Vzniklý čistý etanol je bezbarvá, prchavá hořlavá, silně hygroskopická a lehce pohyblivá tekutina se specifickým ostrým zápachem, která má při vyšší koncentraci pálivou chuť. V rámci fyzikálních vlastností je bod varu etanolu 78,15°C, zápalný bod 78,3°C a bod tuhnutí -130°C a je klasifikován jako hořlavina první třídy, která hoří namodralým plamenem. Hustota etanolu je menší než hustota vody. Etanol je dobře smísitelný s vodou, a to v každém množství. Etanol je možné vyrobit z jakékoliv suroviny s obsahem cukru, kdy vzniká kvašením této suroviny.¹⁸ Pro další účely bude sjednocen pojem etanol s pojmem alkohol z důvodu, že v právní rovině je taktéž tento pojem považován za tentýž (níže bude dále vysvětleno).

¹⁶ KOŠINÁROVÁ, B. *Zákon o pozemních komunikacích. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021. s. 4.

¹⁷ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 193.

¹⁸ STRAKA, L., HIRT, M., NOVOMESKÝ, F., KRAJČOVIČ, J., ŠTULLER, F. *Alkoholologie v soudním lékařství*. Martin: Osveta, 2011. s. 33-35.

V souvislosti s vlastností alkoholu, že je smísitelný s vodou, tak v případě jeho požití dochází k jeho rychlému vstřebávání do organismu, s ohledem na to, že lidské tělo je z velké části tvořeno právě vodou. Vstřebávání do organismu probíhá rychleji než jeho vylučování a z toho důvodu dochází k navyšování hladiny alkoholu v krvi. Tímto dochází v těle k omamným účinkům a spuštění dalších procesů v mozku a tvorbě hormonů, které způsobují při nadměrné konzumaci alkoholu následnou dehydrataci.¹⁹ Z uvedeného tedy vyplývá, že při konzumaci alkoholu dochází k jeho vstřebávání do organismu, který je jím pak ovlivněn, a to může vést k dalším nežádoucím jevům, především pak k tomu, že organismus je alkoholem omámen.

Celosvětově a i v rámci České republiky se alkohol dělí do tří základních skupin, a to na pivo, víno a destiláty (lihoviny). Uvedené skupiny lze souhrnně nazvat alkoholickými nápoji. Vezmeme-li v potaz, že běžné 10° pivo obsahuje 4 % alkoholu ze svého celkového objemu, běžné konzumní víno 11 % a běžný destilát 40 %, pak lze konstatovat, že pokud někdo vypije 0,5 litru uvedeného piva nebo 2 decilitry uvedeného vína nebo 0,5 decilitru uvedeného destilátu, vždy vypije stejné množství alkoholu.²⁰

Ke zjišťování alkoholu v organismu slouží dechové zkoušky, lékařské vyšetření a následné laboratorní vyšetření. Dechové zkoušky jsou v rámci Policie České republiky nejběžněji prováděny dechovými analyzátory firmy Dräger. V minulosti byly prováděny alkotesty takzvanými balonky, kdy testovaná osoba vdechovala do trubičky naplněné dichromanem sodným a nafukovala tím tak balonek a dle zbarvení dichromanu sodného do zelena bylo zjištěno, zda je v dechu testovaného alkohol či nikoliv. Nejdůležitějším a jednoznačně právně průkazným, k určení toho, zda je testovaný subjekt pod vlivem alkoholu, slouží laboratorní vyšetření krve, konkrétně pak specifickou metodou plynové chromatografie. Záměrně je uveden tento typ vyšetření, jelikož jako jediný je specifický. Dalším známým vyšetřením je Widmarkova metoda, která se však používá především jako podpůrná a ověřovací metoda. A posledním je pak zjišťování hladiny alkoholu z moči, kdy tato metoda může být přesná co do hodnot, avšak může být zavádějící v závislosti na tom, kdy testovaný subjekt naposledy močil. Zjednodušeně lze říci, že v moči může být prokázán alkohol i v době, kdy se již v krvi žádný nenachází.²¹ Pro zjišťování hladiny alkoholu v krvi není rozhodující, zda bude odebrána plná krev, plazma

¹⁹ HIRT, M., A KOLEKTIV. *Toxikologie a jiné laboratorní metody ve forenzní praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 7.

²⁰ HIRT, M., A KOLEKTIV. *Dopravní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012. s. 92-93.

²¹ Tamtéž s. 93-95.

či krevní sérum, je však nutné při získávání vzorku krve dodržet pravidlo, aby nebylo k dezinfekci místa vpichu použito přípravku na bázi alkoholu a dále aby vzorek nebyl nabrán s nadměrným podtlakem.²²

V rámci zjišťování hladiny alkoholu v krvi tak zjišťujeme především hladinu alkoholu v krvi z uvedených alkoholických nápojů, které jsou jejími nejčastějšími zdroji. Uvedená hladina je vyčíslena v hodnotách g/kg, někdy i laickým termínem promile (‰), kde hodnoty jsou shodné. Dále rozlišujeme, zda se jedná o vstřebávací, neboli resorpční fázi, nebo o vylučovací, neboli eliminační fázi. U vstřebávací fáze záleží na mnoha faktorech, které ji mohou ovlivnit, a patří mezi ně doba pití alkoholu, množství a druh alkoholu, ale také fyziologické vlastnosti organismu a jeho stav v dané době. To vše ovlivňuje sklon křivky. Naproti tomu v případě vylučovací fáze tyto faktory nejsou až tak důležité, jelikož vylučování probíhá lineární křivkou rychlostí od 0,12 g/kg do 0,20 g/kg alkoholu za hodinu.²³

V souvislosti s požíváním alkoholu a zjišťování jeho hladiny jsou taktéž prováděny studie zabývající se zjišťováním rizikovosti požívání alkoholu, se kterými je spjato i rozdělení rizikovosti požívání alkoholu do čtyř skupin, kterými jsou abstinenti, konzumenti s malým rizikem (u mužů je denní příjem alkoholu v této skupině stanoven na 40 gramů čistého alkoholu denně a u žen na 20 gramů), ohrožení pijáci (u mužů více než 40 - 60 gramů alkoholu denně a více než 210 gramů alkoholu týdně a u žen více než 20 - 40 gramů alkoholu denně a více než 140 gramů týdně) a poslední skupinou jsou pak lidé se škodlivým užíváním alkoholu (to jsou ti, kteří pijí více než je limit u předchozí skupiny). Ze studie provedené v roce 2015 ve vyspělých státech po celém světě vyplývá, že lidé v České republice vypijí v průměru šest drinků při nějaké příležitosti, kde jeden drink v průměru obsahuje 16 gramů alkoholu. Oproti tomu například ve Francii vypijí stejné množství drinků, ale jeden drink u nich v průměru obsahuje 10 gramů alkoholu.²⁴ Z dané studie vyplývá, že populace v České republice má větší sklony k požívání alkoholu, a proto je zapotřebí předcházet jejím nežádoucím následkům a pokud k těmto

²² EHRMANN, J., SCHNEIDERKA, P., EHRMANN, J. *Alkohol a játra*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2006. s. 44.

²³ HIRT, M., A KOLEKTIV. *Toxikologie a jiné laboratorní metody ve forenzní praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 9-10.

²⁴ OLECKÁ, I., POSPÍŠIL, J. *SUBSTANCE ABUSE IN THE CZECH POPULATION Reflection on threats, their value context and possibilities of social prevention*. Olomouc: Palacký University Olomouc, 2022. s. 13-15.

dojde, účinně si s nimi poradit. Z tohoto důvodu je jízda pod vlivem alkoholu upravena, ať už jako přestupkové jednání, tak i jako trestní jednání.

Z právního hlediska je pak alkohol, který byl popsán výše, definován v zákoně číslo 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek v paragrafu dva:

„Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) návykovou látkou alkohol, tabák, omamné a psychotropní látky a jiné látky s psychoaktivními účinky, jejichž užívání může vést nebo se podílet na vzniku a rozvoji duševních poruch a poruch chování,

...

f) alkoholickým nápojem nápoj obsahující více než 0,5 % objemových ethanolu“²⁵

Z dané definice tedy vyplývá, že nejen, že je alkohol považován za návykovou látku, ale je to nápoj, který, aby byl za alkohol považován, musí obsahovat více než 0,5 % ethanolu ze svého objemu. Tedy například nealkoholická piva i přesto, že obsahují určité množství alkoholu, v případě jednoho z nejprodávanějších nealkoholických piv v České republice, Birell světlý, je uváděna hodnota právě 0,5 %, nejsou považovaná za alkohol a nemusí být nijak označena a jsou volně dostupná k prodeji i osobám mladším osmnácti let.

Co se týče povolené tolerance alkoholu, tak v České republice obecně platí nulová tolerance. Pokud budeme ale hovořit o fyziologické hladině alkoholu, tak tato je v krvi, i dle judikatury (například rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 09. 2010 pod spisovou značkou 8 As 59/2010 – 78) stanovena na 0,2 g/kg (případně promile).

V případě dechových zkoušek je pak stanovena taktéž určitá fyziologická hladina, která je odvozena od výše uvedené fyziologické hladiny v krvi a se započítáním odchylky měřicího přístroje Dräger. Hodnota v rámci dechové zkoušky, při které se tedy testovaný subjekt nepovažuje za ovlivněného alkoholem, je stanovena na hodnotu 0,24 g/kg (případně promile), a to za dodržení všech podmínek stanovených v interním aktu policie,

²⁵ ČESKO. Zákon č. 65 ze dne 19. ledna 2017 o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2017, částka 21. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65#cast1-hlava5>.

konkrétně pak v závazném pokynu policejního prezidenta číslo 300/2020. To je však možné zjistit pouze z odborného měření, které ukazuje naměřené hodnoty.²⁶ Druhým typem měření je orientační, které však nemůže být důkazem v rámci správního nebo trestního řízení, jelikož neukazuje hodnoty.

Na druhou stranu, co se týče posouzení stavu, kdy je již řidič natolik ovlivněn alkoholem, že je ve stavu vylučujícím způsobilost, tak toto je dle Ministerstva zdravotnictví a rozsáhlé judikatury již delší dobu ustáleno na hodnotě 1,00 g/kg (promile) alkoholu v krvi. Nicméně se lze setkat i s případy, kdy se i při nižších hodnotách alkoholu v krvi může jednat o stav vylučující způsobilost, avšak k tomu, aby tak byl tento stav označen, nepostačí pouze hodnota alkoholu v krvi samotná, ale je zapotřebí komplexního lékařského vyšetření, výpovědi svědků a další podpůrné důkazy.²⁷

2.6 Návyková látka

Zákonná definice návykové látky byla již zmíněna v předchozí podkapitole týkající se alkoholu, kde vyplývá ze zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Pokud se tedy vrátíme na začátek k tématu práce, kde je uvedeno Jízda pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky ..., je zřejmé, že pod pojmem jiná návyková látka se myslí veškeré ostatní látky, mimo alkoholu, vyjmenované v definici ze zákona, tedy „*tabák, omamné a psychotropní látky a jiné látky s psychoaktivními účinky, jejichž užívání může vést nebo se podílet na vzniku a rozvoji duševních poruch a poruch chování*“²⁸.

Jednu z dalších zákonných definic pak nalezneme i v Trestním zákoníku v paragrafu 130: „*Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobící nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*“²⁹ Tato definice sama o sobě již specifikuje to, jakým způsobem lze považovat látku za návykovou, jejíž hlavní vlastností je to, že má negativní účinky na chování, psychiku a celkové vnímání a motoriku člověka.

²⁶ SCHIMMER, D. *Hladina alkoholu v krvi řidiče vozidla do 0,2‰* [online]. 19. 9. 2016. Policie ČR. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/hladina-alkoholu-v-krvi-ridice-vozidla-do-0-2.aspx>>.

²⁷ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 686.

²⁸ ČESKO. Zákon č. 65 ze dne 19. ledna 2017 o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2017, částka 21. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65#cast1-hlava5>>.

²⁹ JELÍNEK, J., A KOLEKTIV. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 179.

Nicméně pro účely této práce ale i v rámci objasnění toho, jak je veřejností pojem návyková látka chápán, by nebylo vhodné držet se pouze tohoto jednoho zákonného vymezení daného pojmu. Celospolečensky je pojem návyková látka vnímán jako droga, a především pak nelegální droga, pod kterou si většina lidí představí marihuanu neboli konopí s obsahem THC, kokain, heroin, pervitin neboli metamfetamin, LSD, extázi neboli MDMA a další podobné látky. To vše je dáno historickým vývojem společnosti. Je zajímavé pozorovat i vývoj výroby uvedených drog v jednotlivých státech, kdy pro Českou republiku je v současné době trendem výroba především pervitinu a marihuany.³⁰

Další definice návykové látky vyplývá ze zákona číslo 167/1998 Sb., o návykových látkách, kde se v paragrafu dva uvádí:

„Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) návykovými látkami omamné látky a psychotropní látky přírodního nebo syntetického původu, které mají psychoaktivní účinky a současně jsou uvedeny v některé z příloh č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek, s výjimkou látky konopí extrakt a tinktura, která obsahuje nejvýše 1 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů a splňuje podmínku bezpečnosti podle zákona o obecné bezpečnosti výrobků,“³¹

Uvedeným nařízením vlády je myšleno nařízení vlády číslo 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek. Jak ze zákona vyplývá, jednotlivé návykové látky jsou uvedeny v sedmi přílohách předmětného nařízení vlády, kdy lze obecně říci, že přílohy jedna až tři obsahují látky omamné, kde látky uvedené v první a druhé příloze se používají k lékařským účelům a k jejich výdeji je nutný recept, a látky uvedené v třetí příloze slouží k vědeckým a výzkumným účelům. Oproti tomu látky uvedené v přílohách čtyři až sedm, jsou látky psychotropní, které slouží k lékařským účelům, mimo látek v příloze číslo čtyři, které slouží k vědeckým účelům.³²

Omamné a psychotropní látky uvedené ve zmíněných přílohách jsou tedy veřejností souhrnně pojmenované jako drogy, a to i přesto, že některé z nich mohou sloužit k lékařským účelům. Drogu lze pak definovat jako látku s určitými vlastnostmi,

³⁰ BLAŽEJOVSKÝ, M. *Drogy v dopravě*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2015. s. 13-14.

³¹ ČESKO. Zákon č. 167 ze dne 11. června 1998 o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 57. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167?text=z%C3%A1kon+o+n%C3%A1vykov%C3%BDch+l%C3%A1tk%C3%A1ch>>.

³² MAHDALČÍKOVÁ, J. *Zákon o návykových látkách. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. s. 16-17.

kterými jsou psychotropní efekt, čímž je myšleno, že má vliv psychiku a mění naše prožívání a vnímání. Dále má droga potenciál závislosti, čímž je myšleno, že v případě opakovaného, dlouhodobého užívání je schopna vyvolat na osobě uživatele závislost. V závislosti na jednotlivých účincích drog je pak můžeme rozdělit do tří základních skupin na tlumivé látky, neboli narkotika, psychomotorická stimulancia a halucinogeny. Tlumivé látky ze své podstaty působí na psychomotoriku, kterou zpomalují, kdy v malých dávkách uklidňují, ve vyšších uvedou uživatele do spánku, kómatu a mohou vést až k zástavě životních funkcí. Mezi tyto látky často patří právě i lékařsky využívané látky a taktéž sem lze zařadit onen samostatně vyčleněný alkohol. Psychomotorická stimulancia zbavují uživatele únavy a celkově nabudí organismus, který pak pracuje rychleji. Typickým zástupcem této skupiny je pervitin neboli metamfetamin. Halucinogeny pak vyvolávají nepředvídatelné změny stavu vnímání, které mohou vést až ke schizofrenii. Opět typickým zástupcem této skupiny je marihuana.³³

Ke zjišťování jiných návykových látek v organismu slouží stejně tak jako v případě alkoholu orientační test (zkouška) a dále lékařské vyšetření, na nějž navazuje laboratorní vyšetření. Na rozdíl od dechových zkoušek, které lze za jistých podmínek považovat za průkazné, tak v případě orientačního testu na návykové látky tomu tak není. Orientační test na návykové látky se v rámci Policie České republiky nejčastěji provádí soupravami DrugWipe. Tyto soupravy pracují na principu imunologických testů, kdy však jejich velkou nevýhodou je, že nejsou schopny detekovat veškeré návykové látky, ale jen určité množství přesně definovaných a v našich podmínkách nejčastěji užívaných.³⁴ V rámci lékařského vyšetření pak dochází k zajišťování vzorků krve a moče, stejně tak jako tomu je v případě alkoholu, ale na rozdíl od něj je zde pro potřeby policie nutné vždy vyžádat odběr moče, a to z důvodu, že následné vyšetření moče je z ekonomického hlediska méně nákladné a není zapotřebí, aby v rámci tohoto vyšetření byl ve věci přibrán znalec, tedy policejní orgán nemusí k provedení tohoto úkonu ve věci zahájit úkony trestního řízení. Nicméně výsledek vyšetření moče je pouze jakýmsi potvrzením či vyvrácením výsledku orientačního testu, jelikož nedává přesné hodnoty zachycených látek, pouze sděluje, zda byla nějaká látka zachycena. Moč je vyšetřována imunochemicky analyzátory různého typu.³⁵ V případě pozitivního výsledku z moči pak policejní orgán ve věci zahájí úkony trestního řízení a ve věci opatřením přibere soudního

³³ KALINA, K., A KOLEKTIV. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015. s. 49-50.

³⁴ BLAŽEJOVSKÝ, M. *Drogy v dopravě*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2015. s. 82.

³⁵ Vlastní praxe.

znalce k vyšetření krevního vzorku. Obecně k odběru krevních vzorků a moče platí, že se odebírají do čistých sterilních nádob a v množství alespoň 7ml v případě krve a 50ml v případě oči, kdy tyto hodnoty však nejsou striktně stanoveny. Pro případ odběru krve na přítomnost kokainu je však zcela nezbytné, aby tento vzorek byl nabrán do speciální zkumavky s konzervační látkou, kterou je například flurid sodný.^{36 37}

S ohledem na specifickou jiných návykových látek oproti alkoholu lze konstatovat, že na rozdíl od alkoholu zde již zákonodárce myslel na limitní hodnoty jednotlivých návykových látek, při jejichž dosažení se člověk považuje za ovlivněného touto látkou, kdy jednotlivé limitní hodnoty jsou uvedeny v nařízení vlády číslo 41/2014 Sb., nařízení vlády o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou. Oproti tomu ve vztahu k hodnotám, kdy už se člověk považuje za natolik ovlivněného, že je ve stavu vylučujícím způsobilost, stále nepanuje jednotný názor. Dne 21. 10. 2020 bylo vydáno stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu pod spisovou značkou Tpjn 300/2020, kde je mimo jiné uvedeno:

„Řidič se nachází ve stavu vylučujícím způsobilost ve smyslu § 274 odst. 1 tr. zákoníku, pokud řídí motorové vozidlo po užití jiné návykové látky než alkoholu, jejíž koncentrace v krevním séru dosáhne nejméně níže uvedených hodnot:

- 10 ng/ml Delta-9-tetrahydrokanabinolu (9-THC),*
- 150 ng/ml Methamfetaminu,*
- 150 ng/ml Amfetaminu,*
- 150 ng/ml 3,4-Methylendioxyamfetaminu (MDMA),*
- 150 ng/ml 3,4-Methylendioxyamfetaminu (MDA),*
- 75 ng/ml Kokainu,*
- 200 ng/ml Morfinu.*

³⁶ KALINA, K., A KOLEKTIV. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015. s. 36-37.

³⁷ HIRT, M., A KOLEKTIV. *Toxikologie a jiné laboratorní metody ve forenzní praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 6-7.

Závěr o vině takového řidiče přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky lze proto učinit již na podkladě zjištění o výši koncentrace příslušné návykové látky obsažené ve znaleckém posudku nebo odborném vyjádření z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie. V tomto případě není třeba opatřit znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, ke zjištění stupně ovlivnění řidiče návykovou látkou.

Ke zpracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, pro účely trestního řízení však bude nezbytné přistoupit zejména tehdy, bude-li

a) přicházet v úvahu odlišná právní kvalifikace skutku závislá na posouzení otázky přičetnosti (např. trestný čin opilství podle § 360 tr. zákoníku z důvodu řidičem zaviněné nepřičetnosti způsobené užitím návykové látky), nebo

b) třeba řešit otázku závislosti řidiče na návykových látkách v souvislosti s možností uložení ochranného opatření v podobě ochranného léčení, nebo

c) zjištěno současné užití jiné návykové látky a alkoholu a závěr, že se řidič nachází ve stavu vylučujícím způsobilost, nebude odůvodněn již zjištěnou hladinou alkoholu v jeho krvi nebo hodnotou koncentrace jiné návykové látky v jeho krevním séru, popřípadě

d) potřeba psychiatrického zkoumání řidiče odůvodněna jinými skutečnostmi (např. nestandardním chováním řidiče neodpovídajícím zjištěné menší koncentraci návykové látky apod.).³⁸

Z tohoto stanoviska vyplývá, že jím byly určeny rozděľující hodnoty mezi trestným činem a přestupkem alespoň u nejčastěji užívaných návykových látek v České republice. Dále, a to považuji za stěžejní, stanovuje, že při zjištění daných hodnot a vyšších u vyjmenovaných látek není zapotřebí ve věci vypracovávat posudek z oboru psychiatrie, čímž se dle mého pohledu rozhodnutí ve věci urychluje a klesají náklady na řízení samotné. Vezmeme-li v potaz i fakt, že orientační testy na návykové látky prováděné policií jsou koncipovány na záchyt látek vyjmenovaných v daném stanovisku

³⁸ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Rozhodnutí NS ze dne 21. 10. 2020 k trestní odpovědnosti řidiče motorového vozidla ovlivněného jinou návykovou látkou než alkoholem za přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 tr. zákoníku. Spisové značky Tpjn 300/2020. In *Sbírka rozhodnutí soudů České republiky*. 2020, částka 2. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/tpjn-300-2020#:~:text=Tpjn%20300%2F2020%20Rozhodnut%20C3%AD%20NS%20ze%20dne%2021.10.2020%20k,vlivem%20n%C3%A1vykov%C3%A9%20l%C3%A1tky%20podle%20C2%A7%20274%20tr.%20z%C3%A1kon%C3%ADku>>.

a dále, že dané látky jsou všeobecně známo mezi veřejností nejčastěji v oběhu a užívání, dá se toto stanovisko považovat za velice průlomové, alespoň co se týče boje s uživateli, kteří pod vlivem těchto látek usedají k řízení motorového vozidla.

3 Vztah přestupku a trestného činu a jejich rozdíl, podmínky odpovědnosti, typy zavinění a dále okolnosti vylučující protiprávnost

Jak již bylo zmíněno v první kapitole, pojmy přestupek a trestný čin je třeba definovat samostatně, a to z důvodu nutnosti jejich porovnání a provedení vyhodnocení jejich vzájemných vztahů a rozdílů. Následující kapitola bude tedy věnována těmto dvěma pojmům a dále okolnostem vylučujícím protiprávnost z důvodu, že jak sám název napovídá, za určitých okolností není čin trestným činem nebo přestupkem a je potřeba tyto okolnosti objasnit pro případ, že by taková situace nastala při zpracování vzorové situace.

Samotný pojem přestupek je definován v zákoně číslo 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a to v paragrafu pět: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“³⁹ Oproti tomu trestný čin je definován v zákoně číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník, v paragrafu třináct takto: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“⁴⁰

Porovnáme-li tedy obě definice ze zákona, zjistíme, že jak přestupek, tak trestný čin mají společné to, že oba jsou protiprávními činy. Protiprávnost vyplývá již z článku dva odstavce čtyři Ústavy, jelikož každý může činit to, co mu není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit to, co mu zákon neukládá.⁴¹ Dalším společným znakem je to, že oba musí být jako přestupek, potažmo trestný čin, v zákoně označeny a musí vykazovat znaky onoho činu. Rozdíl pak nalezneme v tom, že přestupkem není čin, který vykazuje stejné znaky jako trestný čin a je za trestný čin v zákoně označen.

Hlavní rozdíl mezi přestupkem a trestným činem pak nalezneme v odpovědnosti. Odpovědnost za trestný čin je opět v paragrafu třináct trestního zákoníku stanovena takto: „*K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní*

³⁹ ČESKO. Zákon č. 250 ze dne 11. června 1998 o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 98. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.

⁴⁰ JELÍNEK, J., A KOLEKTIV. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 28.

⁴¹ Tamtéž s. 29.

*zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*⁴² Oproti tomu odpovědnost za přešupek je stanovena v zákoně o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich v paragrafu patnáct takto: „*K odpovědnosti fyzické osoby za přešupek se vyžaduje zavinění. Postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.*“⁴³

Opětovným srovnáním definic ze zákona zjistíme, že pro trestný čin je vyžadován úmysl, nepostačí-li ze zákona zavinění nedbalostní, kdežto pro přešupek postačuje nedbalostní zavinění, nevyžaduje-li zákon zavinění úmyslné. Zjednodušeně lze tedy říct, že co se týče odpovědnosti, je přešupek jakýmsi naprostým protikladem trestného činu.

V rámci odpovědnosti byly uvedeny dvě možnosti, a to úmysl a nedbalost. Tyto dva termíny jsou vysvětleny v Trestním zákoníku takto:

„§ 15 Úmysl

(1) Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel

a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo

b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.

(2) Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.

§ 16 Nedbalost

(1) Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel

a) věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo

⁴² JELÍNEK, J., A KOLEKTIV. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 28.

⁴³ ČESKO. Zákon č. 250 ze dne 11. června 1998 o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 98. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.

b) nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

*(2) Trestný čin je spáchán z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.*⁴⁴

V Zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich tyto termíny samostatně definovány nejsou, a tak se v tomto případě využívá právní analogie. Z jednotlivých písmen jednotlivých paragrafů v prvním odstavci pak lze snadno dovodit, o jaký druh úmyslu či nedbalosti se jedná. V případě úmyslu v písmenu a) se jedná o úmysl přímý a v případě písmene b) o úmysl nepřímý. U nedbalosti pak rozlišujeme u písmene a) nedbalost vědomou a u písmene b) nedbalost nevědomou.

Co se týče okolností vylučujících protiprávnost, tak tyto jsou taxativně vyjmenovány jak v Trestním zákoníku (§ 28 až §32), tak v Zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (§ 24 až § 28). Obě právní normy mají tyto okolnosti stejné. Jedná se o krajní nouzi, nutnou obranu, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně. S ohledem na zaměření práce zde budou uvedena znění jen v rámci Zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Jedná se o:

„§ 24 Krajní nouze

(1) Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jím někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem.

(2) Nejde o krajní nouzi, jestliže toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak nebo následek tímto odvracením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.

§ 25 Nutná obrana

(1) Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jím někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný zákonem.

⁴⁴ JELÍNEK, J., A KOLEKTIV. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 32-37.

(2) Nejde o nutnou obranu, byla-li tato obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

§ 26 Svolení poškozeného

(1) Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže někdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.

(2) Svolení podle odstavce 1 musí být dáno předem nebo současně s jednáním osoby páčající čin jinak trestný jako přestupek dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně; je-li takové svolení dáno až po spáchání činu, o přestupek nejde, mohl-li jednající důvodně předpokládat, že osoba, jejíž zájmy jsou dotčeny, by tento souhlas jinak udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům.

(3) S výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení považovat souhlas k ublížení na zdraví.

§ 27 Přípustné riziko

(1) Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže někdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl k dispozici v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo v rámci svého předmětu činnosti společensky prospěšnou činnost, jíž ohrozí nebo poruší zájem chráněný zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.

(2) O přípustné riziko nejde, jestliže

a) činnost podle odstavce 1 ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by k ní dal v souladu s jiným právním předpisem souhlas,

b) výsledek, k němuž činnost podle odstavce 1 směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika, nebo

c) provádění činnosti podle odstavce 1 zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu nebo zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům.

§ 28 Oprávněné použití zbraně

*Přestupek nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.*⁴⁵

Po porovnání se zněním z Trestního zákoníku zjistíme, že i znění jednotlivých paragrafů je místy totožné a vyznění je zcela totožné. Jedinou výjimkou je znění u svolení poškozeného, kde je v Trestním zákoníku mimo ublížení na zdraví uvedeno i usmrcení. To je logické vzhledem k tomu, že v případě jakéhokoliv usmrcení se v žádném případě nejedná o přestupek, ale tato událost je vždy prověřována jako trestný čin.

⁴⁵ ČESKO. Zákon č. 250 ze dne 11. června 1998 o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 98. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.

4 Jízda pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky jako přestupkové jednání - rozbor konkrétních porušení § 125c odst. 1 písm. b), c), d) a vybraných bodů písm. e) z. č. 361/2000 Sb.

Jak vyplývá z názvu kapitoly, bude zaměřena úzce pouze na vybraná specifická přestupková jednání řidičů při jízdě pod vlivem alkoholu nebo návykové látky. Je samozřejmé, že takto ovlivnění řidiči se mohou dopustit i dalších přestupků, nicméně pro účely této práce budou specifikovány pouze ty bezprostředně související s popisovanou problematikou.

Jednotlivá znění § 125c odst. 1 písm. b), c), d) jsou následující:

„ Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích

...

b) v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,

c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky,

d) se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou,“⁴⁶

Již ze samotného znění jednotlivých písmen předmětného paragrafu, především pak písmen b) a d), vyplývá, jaká ustanovení paragrafů tohoto zákona musí řidič porušit, aby byl podezřelý ze spáchání daného přestupku. V případě písmene b) a dále taktéž písmene c)⁴⁷ se to týká porušení ustanovení paragrafu 5 odstavce 2 písmen a) a b), která uvádí:

⁴⁶ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 672.

⁴⁷ Tamtéž s. 685.

„Řidič nesmí

a) požití alkoholický nápoj ani jinou látku obsahující alkohol (dále jen „alkoholický nápoj“) nebo užití jinou návykovou látku během jízdy,

b) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky; v případě jiných návykových látek uvedených v prováděcím právním předpise se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku řidiče dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem,“⁴⁸

Z toho tedy vyplývá, že zákonodárce předpokládá pro zavinění fakt, že osoba užije před samotným výkonem jízdy s vozidlem nebo během něj alkoholický nápoj nebo návykovou látku a je jimi ovlivněna a je na ní tak nahlíženo v případě zjištění těchto látek metodami popsány u pojmů alkohol a návyková látka.

V případě prokázání viny se za tento přestupek v současné době uloží sankce pokuty ve výši 2 500,- Kč až 20 000,- Kč a dále zákaz činnosti od šesti měsíců do jednoho roku. Příkazem na místě nelze v tomto případě uložit pokutu, stejně tak jako v případě písmen c) a d), jelikož za všechny typy se ukládá trest zákazu činnosti a pokud se tento trest ukládá, nelze z litery tohoto zákona v daných případech pokutu příkazem na místě uložit.⁴⁹

U písmene c) nastává problém v tom, že znění tohoto ustanovení se v podstatě rovná trestnému činu ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 Trestního zákoníku, který zní: *„Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.“⁵⁰* Pro to, aby se mohlo jednat o přestupek a nikoliv trestný čin, je potřeba splnění několika podmínek, které jsou v podstatě negativním vymezením, jelikož je porovnáváme s trestným činem.

⁴⁸ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 87.

⁴⁹ Tamtéž s.675-676.

⁵⁰ JELÍNEK, J., A KOLEKTIV. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. s. 371.

To znamená, že se nejedná o trestný čin, pokud byl čin spáchán z nedbalosti, jelikož ve znění uvedeného nenalezneme žádný typ zavinění z nedbalosti. Tedy je nutný úmysl, alespoň nepřímý. Dále by se jednalo o dané přestupkové jednání v případě, že by orgány činné v trestním řízení došly k závěru, že i přesto, že byly splněny formální znaky trestného činu, tedy máme subjekt, neboli pachatele, subjektivní stránku, tedy zavinění (v tomto případě úmyslné), dále objekt (zde by šlo pravděpodobně o morální újmu jakožto zájem chráněný zákonem) a objektivní stránku, tedy samotné jednání pachatele, tak by nebyl naplněn materiální znak trestného činu, kterým by v našem případě byla nebezpečnost činu pro společnost, což by znamenalo, že se nejedná o trestný čin. Typickým příkladem je často jízda na jízdním kole pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky ve stavu vylučujícím způsobilost. Sankce ukládané za porušení ustanovení písmene c) jsou pak shodné i s navazujícím písmenem d), kdy se v těchto případech v současnosti ukládá pokuta ve výši 25 000,- Kč až 50 000,- Kč a zákaz činnosti na dobu jednoho roku až dvou let.⁵¹

Posledním stěžejním ustanovením týkající se jízdy pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, jakožto přestupkového jednání řidiče, je písmeno d), nicméně to zahrnuje pouze případy, kdy se osoba řidiče vozidla na výzvu nepodrobí vyšetření, a to ať už orientačního, odborného nebo lékařského tak, jak byla popsána v kapitolách u pojmů alkohol a návyková látka. Tato povinnost je řidiči stanovena v paragrafu pět tak, jak je uvedeno v ustanovení písmene d), a řidič tedy poruší příslušné ustanovení daného paragrafu pět a jeho písmen f) a g), kdy písmeno f) se týká alkoholu, a písmeno g) se týká jiných návykových látek. Oprávnění k tomu vyzvat řidiče je dáno zákonem číslo 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, který zrušil a nahradil v tomto ohledu zákon číslo 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.⁵²

Na závěr této kapitoly budou zmíněny tak, jak je v názvu kapitoly uvedeno, vybrané body písmene e). Jedná se o body jedna a dva, které jsou jakýmsi vedlejším produktem zkoumaného tématu. To je dáno tím, že přímo samy o sobě s jízdou pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky nesouvisí.

⁵¹ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 685-687.

⁵² Tamtéž s.94, 686, 687.

Znění uvedených bodů je následující: „e) řídí motorové vozidlo a

1. v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) není držitelem příslušného řidičského oprávnění,
2. byl jí zadržen řidičský průkaz podle § 118b odst. 1,⁵³

Rozebereme-li si tedy jednotlivé body, a v rámci rozsahu práce pouze okrajově a dle vlastní patnáctileté praxe, zjistíme, že bod jedna odkazuje na porušení paragrafu tři, kde se mimo jiné uvádí, že vozidlo může řídit jen osoba s řidičským oprávněním. Zde je pak vidět spojení s naší problematikou, vzhledem k tomu, že za každé výše rozebrané přestupkové jednání se ukládá sankce zákazu činnosti, kdy v případě řidiče motorových vozidel spočívá v zákazu řízení motorových vozidel, kde je s tím spjato i odebrání řidičských oprávnění. Čili v případě další jízdy předmětného řidiče po projednání jeho přestupkového jednání by se dopouštěl tohoto přestupkového jednání. Samozřejmě do věci vstupuje fakt, zda byl řidič s výsledným rozhodnutím ve věci seznámen a jakým způsobem, pro případné posouzení věci jako trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení paragrafu 337 písmene a) Trestního zákoníku. Jak již bylo řečeno v úvodu, v rámci zkoumané problematiky se dále nebudeme zabývat dalšími podmínkami a podrobnostmi tohoto přestupkového jednání.

Bod dva pak odkazuje na ustanovení paragrafu vztahujícího se k zadržení řidičského průkazu. Tento institut je jedním z oprávnění policie využívaným právě například vůči řidičům motorových vozidel podezřelých z řízení pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, kdy v případě využití tohoto oprávnění ze strany policie to pro řidiče přináší další důsledky. Těmi je pak v případě následné jízdy daného řidiče po zadržení řidičského průkazu to, že se dopouští dalšího přestupkového jednání dle předmětného ustanovení. Institut oprávnění zadržení řidičského průkazu bude dále specifikován v kapitole zabývající se oprávněními policie ve vztahu k jízdě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.

⁵³ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 672.

5 Oprávnění Policie České republiky ve vztahu k jízdě řidičů vozidel pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky

Jak již ze samotného názvu kapitoly a provedeného výzkumu ve věci vyplývá, bude se zabývat oprávněními policie vůči řidičům vozidel, především pak motorových vozidel, kteří řídí pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. S ohledem na fakt, že v rámci policie a jejích činností se tato problematika týká především služby dopravní policie, je potřeba zmínit i metody této složky policie, kterými je stav zkoumaného jevu zjišťován.

Služba dopravní policie je specializovanou složkou policie, která se zaměřuje především na prevenci, dohled, kontrolu a regulaci v oblasti silniční dopravy. Jednou ze základních forem a metod dopravně bezpečnostní činnosti je silniční dohled, který je v rámci zkoumaného tématu hlavní činností. Další činností, při níž je zjišťován zkoumaný problém, jsou dopravně bezpečnostní akce. Silniční dohled spočívá v kontrole dodržování povinností účastníků silničního provozu, v tomto případě řidičů. Dopravně bezpečnostní akce jsou pak jakousi speciální formou silničního dohledu, kdy se jedná o plánovanou, cílenou činnost, která může být prováděna plošně v rámci celé republiky, případně na vybraných územích, a je zaměřena na konkrétní jednání řidičů nebo jiných účastníků v provozu na pozemních komunikacích.⁵⁴ Mimo uvedené dopravně bezpečnostní akce je výkon silničního dohledu realizován i dalšími typy, kterými jsou základní kontrola, která je běžnou činností příslušníka služby dopravní policie, dále pak speciální kontrola, která je v určitých aspektech podobná dopravně bezpečnostní akci tím, že se zaměřuje na vybrané jednání řidičů, a nakonec průběžná dlouhodobá kontrola, spočívající v monitorování dopravy automatizovanými systémy, kde je tato v rámci zkoumaného tématu v podstatě neupotřebitelná, jelikož při ní nedochází k fyzickému kontaktu s řidičem.⁵⁵ Všechny výše uvedené typy činností lze pak souhrnně nazvat metodami prevence dopravně bezpečnostních činností v silničním provozu, kdy se jedná o základní typy těchto metod.⁵⁶ V rámci uvedených činností je třeba pro zajištění dosažení daných cílů vycházet ze základních principů dohledu na silniční provoz, kterými jsou:

⁵⁴ DVOŘÁČEK, Z. *Právní základy veřejného pořádku*. 2. vydání. Praha: ARMEX PUBLISHING s. r. o., 2007. s. 89-90.

⁵⁵ BLAŽEJOVSKÝ, M. *Drogy v dopravě*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2015. s. 59-61.

⁵⁶ PAVLÍČEK, K., KOPECKÝ, Z., HOŘÍN, J. *Vybrané kapitoly z dopravně bezpečnostní činnosti*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 20.

princip zákonitosti – spočívá v tom, že činnost může být prováděna jen v rámci práva a podmínek, které jsou právem stanoveny,

princip objektivnosti – znamená, že při výkonu činnosti musí být vše hodnoceno nezaujatě a bez subjektivního uvážení,

princip konkrétnosti – při provádění kontroly je nutno zaměřit se na konkrétní chování řidiče, které ohrožuje bezpečnost silničního provozu,

princip cílevědomosti – je dán zaměřením činnosti na základě aktuálního stavu silničního provozu, ale i jeho dlouhodobým vývojem,

princip systematičnosti – výkon by neměl odpovídat pouze dané roční době, povětrnostním podmínkám, denní době, ale měl by být těmito faktory pouze doplněn, což znamená například, že by nemělo dojít k tomu, že pokud je zima, tak jen na základě tohoto faktu nebudou kontrolovány motocykly i přesto, že ty fyzicky po komunikacích jezdí,

princip plánovitosti a princip operativnosti – tyto principy jsou vzájemným protikladem, kdy na jednu stranu by měl být vytvářen plán činností a výkonů a na stranu druhou by se jím příslušník neměl držet za každé situace a měl by volit operativní řešení pro danou situaci,

princip teritoriality – je dán v podstatě místní příslušností, i když Policie České republiky jím vždy za jistých podmínek být vázána nemusí,

princip koordinovanosti – znamená, že je nutná spolupráce mezi jednotlivými složkami policie, především pak mezi jednotlivými dopravními inspektoráty případně místními či obvodními odděleními policie jakožto základními články policie.⁵⁷

Po nastínění základních metod a principů služby dopravní policie jakožto základního a nejběžněji se setkávajícího článku s problematikou jízdy řidičů pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky se dostáváme k oprávněním policie vůči těmto řidičům. Veškerá činnost policie, a tedy i činnost při kontrole řidiče pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, vychází z ústavního pořádku České republiky, tedy již z ústavního zákona číslo 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a usnesení číslo 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České

⁵⁷ KOPECKÝ, Z., PAVLÍČEK, K. *Dopravně bezpečnostní činnost (zvláštní část)*. Praha: POLICE HISTORY, 2006. s. 9-11.

republiky. Konkrétní zákonná oprávnění jsou pak dána specializovanými zákony, kde v dané problematice mezi nejdůležitější patří zákon číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále zákon číslo 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, a zákon číslo 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Z podzákonných předpisů lze pak jmenovat pokyn policejního prezidenta číslo 300/2020 (PPP 300/2020), kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (BESIP).⁵⁸ S PPP 300/2020 souvisí dále pokyn ředitele služby dopravní policie číslo 2/2021 (PŘSDP 2/2021), kterým se upravuje postup při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Hlavní důležitost PŘSDP 2/2021 spočívá v tom, že v jeho přílohách policista nalezne formuláře vztahující se ke zkoumané problematice a není potřeba je vyhledávat v rámci příloh vyhlášek k příslušným zákonům. Příkladem těchto formulářů jsou Protokol o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem a Potvrzení o zadržení řidičského průkazu.⁵⁹ S ohledem na fakt, že policie při výkonu své činnosti, nejen v rámci daného tématu, využívá velké množství oprávnění, není možné v rámci této práce pojmout všechna tato oprávnění, i když s nimi bude dále v rámci empirické části při řešení modelového příkladu pracováno. Z tohoto důvodu budou dále rozebrána a vysvětlena pouze oprávnění vztahující se přímo k dané problematice. Tedy například jedno ze základních oprávnění, kterým je prokázání totožnosti, zde dále vysvětleno nebude, jelikož samo o sobě toto oprávnění se přímo nevztahuje k tématu, ale jak již bylo zmíněno, bude s ním dále pracováno, stejně tak jako i s dalšími oprávněními. Dále budou tedy blíže specifikována následující oprávnění:

zastavování vozidla a kontrola vozidla,

výzva k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření,

zadržení řidičského průkazu.

⁵⁸ FELCAN, M., KOPECKÝ, Z., PAVLÍČEK, K. *Teoreticko-metodologické základy řízení činnosti služby dopravní policie*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 143.

⁵⁹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn ředitele ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky číslo 2 ze dne 1. ledna 2021, kterým se upravuje postup při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích (PŘSDP 2/2021). In *Interní akty řízení Policie České republiky*. 2021. [cit. 2023-03-06].

Výše uvedená základní oprávnění týkající se problematiky jízdy pod vlivem alkoholu a jiné návykové látky jsou souhrnně zákonem vyjmenovaná v zákoně o silničním provozu v paragrafu 124 takto:

„Při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích jsou příslušníci Policie ve služebním stejnokroji oprávněni zejména

a) dávat pokyny k řízení provozu na pozemních komunikacích,

b) zastavovat vozidla,

c) zabránit v jízdě řidiči podle § 118a,

d) zadržet řidičský průkaz podle § 118b,

e) zakázat řidiči jízdu na nezbytně nutnou dobu nebo mu přikázat směr jízdy, vyžaduje-li to bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, popřípadě jiný veřejný zájem,

f) vyzvat řidiče a učitele autoškoly k vyšetření podle zvláštního právního předpisu⁷⁾ ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem,

g) vyzvat řidiče a učitele autoškoly k vyšetření podle zvláštního právního předpisu⁷⁾ ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou,

h) vyzvat řidiče motorového vozidla k předložení dokladů k řízení a provozu vozidla, ...⁶⁰

Zvláštním právním předpisem uvedeným u písmen f) a g) je pak již zmíněný zákon číslo 65/2017. Z toho tedy jasně vyplývá, že zákon o silničním provozu odkazuje na jiný speciální předpis, dle kterého je pak samotné oprávnění využito.

V případě neuposlechnutí výzvy, která je dána v souladu se zákonem o silničním provozu se nejedná o přestupek dle obecné právní úpravy, tedy zákona číslo 251/2016 Sb., o některých přestupcích, avšak speciální zákonné úpravy, tedy v našem případě

⁶⁰ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 650-651.

zákona o silničním provozu, kdy tento přestupek byl již rozebrán v kapitole týkající se paragrafu 125c zákona o silničním provozu.⁶¹

5.1 Zastavování vozidla a kontrola vozidla

Toto oprávnění je prvním v rámci silniční kontroly, které příslušník využije v případě kontroly řidiče a vozidla. Je to dáno tím, že nebýt tohoto oprávnění, nemohl by být v podstatě zjištěn a zachycen žádný řidič pod vlivem alkoholu nebo návykové látky, jelikož by nedošlo k samotné kontrole.

Samotné oprávnění je pak z právního hlediska zakotveno v zákoně o silničním provozu, kde jsou v paragrafu 79 vyjmenovány oprávněné osoby k zastavování vozidel, kdy policista je jmenovaný hned jako první osoba, a to takto:

„Zastavovat vozidla je oprávněn

a) policista ve stejnokroji,“⁶²

Zde je nutné zdůraznit to, že oprávnění má pouze příslušník policie ve stejnokroji, laicky řečeno v uniformě, a je tak vyloučeno, aby zastavení vozidla prováděl policista v civilním oblečení.

V rámci druhého a třetího odstavce předmětného paragrafu je pak zákonem upraven stanovený postup samotné činnosti směřující k zastavení vozidla s tím, aby byl kladen důraz na bezpečnost samotného aktu, takto:

„(2) Vozidlo se zastavuje dáváním znamení k zastavení vozidla. Osoby uvedené v odstavci 1 dávají znamení k zastavení vozidla vztyčenou paží nebo zastavovacím terčem a za snížené viditelnosti červeným světlem, kterým pohybují v horním půlkruhu. Zjedoucího vozidla dávají toto znamení kýváním paže nahoru a dolů nebo vysunutým zastavovacím terčem. Policista, vojenský policista, celník nebo strážník obecní policie může z jedoucího vozidla zastavovat vozidla i rozsvícením nápisu „STOP“ podle zvláštního právního předpisu¹³⁾ ze směru jízdy zastavovaného vozidla, a to zepředu i zezadu.

⁶¹ Tamtéž s. 656.

⁶² KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 429.

(3) *Znamení k zastavení vozidla se musí dávat včas a zřetelně s ohledem na okolnosti provozu na pozemních komunikacích tak, aby řidič mohl bezpečně zastavit vozidlo a aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích.*⁶³

Vzájemným posouzením všech tří odstavců lze dospět k závěru, že byt' je jasné dáno, že vozidlo může zastavovat pouze policista ve služebním stejnokroji, tak již není specifikován typ vozidla, ve kterém tak musí činit, pokud se úkon zastavení vozidla rozhodne učinit on sám z vozidla. To znamená, že není potřeba, aby policista vozidlo stavěl ze služebního vozidla v barevném provedení policie s typickými znaky, pokud bude ve služebním stejnokroji, ale může tak učinit z běžného vozidla, za předpokladu dodržení dalších podmínek, které mu zákon ukládá. Nicméně za svou patnáctiletou praxi si nepamatuji žádný takový případ, že by k zastavení vozidla bylo využito civilního vozidla nebo alespoň služebního vozidla v civilním provedení, které by nebylo vybaveno nápisem STOP. Zajímavostí pak je, že samotný interní akt, tedy pokyn policejního prezidenta číslo 300/2020, na takovou variantu nemyslí. Na rozdíl od zákona však rozvíjí bezpečnost místa zastavení tím, že v článku 12 odstavci čtyři uvádí: „*Pokud řidič bez ohledu na usměrňující pokyn policisty zastaví vozidlo na nevhodném místě, hlídka na tomto místě nezahájí kontrolu, ale usměrní pokynem řidiče na bezpečnější místo na kontrolním stanovišti.*“⁶⁴

V rámci zastavování vozidla je nezbytné toto oprávnění využít tak, jak zákon ukládá. Za zastavování vozidla nelze považovat případ, kdy hlídka policie jede za vozidlem či před ním a má zapnuté výstražné zvukové zařízení modré nebo modročervené barvy, avšak nemá zapnut nápis STOP a ani nedává pokyn k zastavení paží či vysunutým zastavovacím terčem. V takovém případě akt nelze považovat za využití oprávnění zastavování vozidel a nelze za to řidiče, který vozidlo nezastaví, nijak postihnout, jelikož se z jeho strany nejedná o porušení zákona.⁶⁵ V rámci činnosti policie je nezbytné si toto uvědomit ve vztahu využití dalších oprávnění vyplývajících ze zákona o policii, konkrétně z paragrafu 42, kde je mimo jiné v odstavci čtyři a sedm uvedeno:

⁶³ Tamtéž s. 430.

⁶⁴ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn policejního prezidenta číslo 300 ze dne 23. prosince 2020, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (PPP 300/2020). In *Interní akty řízení Policie České republiky*. 2020. [cit. 2023-03-06].

⁶⁵ BERAN, T. *Právní rádce pro řidiče*. Brno: CPress, 2014. s. 66.

„(4) Pokud řidič na výzvu policisty nebo znamení dané podle jiného právního předpisu¹⁰⁾ nezastavil, je policista oprávněn po jeho zastavení provést prohlídku dopravního prostředku také za účelem zjištění, zda se v něm nenachází

a) osoby hledané, pohřešované nebo protiprávně se zdržující na území České republiky,

b) zbraně, střelivo, munice, výbušniny, výbušné předměty, jedy, omamné a psychotropní látky, prekursory drog nebo jiné chemické látky nebo jiné předměty určené k výrobě omamných a psychotropních látek, nebo

c) věci pocházející z trestné činnosti nebo související s trestnou činností.

...

(7) Policista je oprávněn za účelem provedení prohlídky dopravní prostředek otevřít nebo jiným způsobem si do něj zjednat přístup, v případě nutnosti i za použití síly.⁶⁶

Zvláštním právním předpisem je zde míněn onen již probraný paragraf 79 zákona o silničním provozu. Dopravním prostředkem je zde myšlen jakýkoliv prostředek, který umožňuje přepravu věcí či osob, tedy v našem případě vozidlo tak, jak bylo popsáno.⁶⁷ Čili v případě, kdy by nebylo vozidlo ze strany hlídky řádným způsobem zastavováno a bylo by přistoupeno k předmětnému oprávnění týkajícího se prohlídky vozidla, došlo by k porušení zákona ze strany hlídky policie.

5.2 Výzva k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření

Toto oprávnění již bylo částečně zmíněno u pojmů alkohol a návyková látka a při rozboru paragrafu 125c odst. 1 písm. b), c), d) zákona o silničním provozu. Pro zachování ucelenosti v rámci tématu a lepší pochopení je mu však věnována samostatná kapitola. Samotná právní definice tohoto oprávnění vychází ze zákona číslo 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, konkrétně pak z hlavy páté s názvem Vyšetření přítomnosti alkoholu a jiných návykových látek, kdy se celkovou

⁶⁶ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>>.

⁶⁷ ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 175.

problematikou všech oprávněných osob a dalších povinností s tímto oprávněním zabývají paragrafy 19 až 25. Pro účely zkoumané problematiky se v rámci tohoto oprávnění využije ustanovení:

„§ 20 Orientační vyšetření a odborné lékařské vyšetření

(1) Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření je povinna se podrobit osoba,

a) u které je důvodné podezření, že pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky vykonává nebo vykonávala činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek,

...

d) která je mladší 18 let a u níž je důvodné podezření, že

1. alkoholický nápoj požila nebo jí byl v rozporu s tímto zákonem prodán nebo podán alkoholický nápoj nebo jí byla konzumace alkoholického nápoje jinak umožněna, nebo

2. jinou návykovou látku užila, nebo jí bylo užití jiné návykové látky umožněno,

...

(2) V případě, že povinná osoba podle odstavce 1 orientační vyšetření odmítne nebo takové vyšetření nelze provést nebo úspěšně dokončit, provede se odborné lékařské vyšetření. Pokud odborné lékařské vyšetření osoba odmítne, hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.

(3) Spočívá-li orientační vyšetření na ovlivnění alkoholem v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, který splňuje podmínky stanovené jiným právním předpisem⁸⁾, odborné lékařské vyšetření se neprovede.

...

§ 21 Výzva k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření

(1) Vyzvat osobu podle § 20 odst. 1 ke splnění povinnosti podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření je oprávněn v rámci své působnosti a za podmínek stanovených jinými právními předpisy příslušník Policie České republiky,

...

Příslušník Policie České republiky a strážník obecní policie je oprávněn vyzvat osobu mladší 18 let podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření za podmínek stanovených v § 20 odst. 1 písm. d).

...

*(3) Má-li být odborné lékařské vyšetření provedeno ve zdravotnickém zařízení, poskytovatele zdravotních služeb a zdravotnické zařízení k provedení vyšetření určí a dopravu vyšetřované osoby do zdravotnického zařízení zajistí ten, kdo tuto osobu k vyšetření podle odstavce 1 nebo 2 vyzval.*⁶⁸

Takto je oprávnění ze zákona vymezeno aktivně, kdy dává příslušníku policie právo osobu vyzvat k podrobení se orientačnímu testu, odbornému měření, případně lékařskému vyšetření. Může tak být učiněno i v případě osoby mladší osmnácti let. To je zejména důležité ve vztahu k řízení nemotorových vozidel a dále motorových vozidel, kde k řízení postačí nižší věková hranice než osmnácti let, typickými příklady jsou takzvané malé motorky, dále mopedy nebo například malé automobily typu Aixam. Není zde sice specifikováno, že se musí jednat o řidiče vozidla, je zde ale uvedeno, že vykonává nebo vykonávala činnost, při níž by mohl ohrozit život, zdraví, včetně svého vlastního, a majetek, čímž je pokryta velká škála různých činností člověka, mimo jiné právě řízení vozidla. Zákonodárce zde již myslel na fakt, že je osobu potřeba k lékařskému vyšetření dopravit, a vložil tak do zákona i to, že dopravu a náklady s tím spojené zajistí ten, kdo osobu vyzval, tedy v našem případě příslušník policie. To považuji za důležité s ohledem na to, že v případě spolupracující osoby není zapotřebí u ní využít jiných oprávnění, například zajištění, a k lékařskému vyšetření je tak osoba pouze převezena či dopravena a nikoliv eskortována. Dále je zde jasně definováno, že v případě orientačního vyšetření, které bylo v rámci kapitoly alkohol pojmenováno jako odborné měření prováděné ze strany příslušníka policie přístrojem Dräger, kdy výsledkem tohoto měření jsou jasné

⁶⁸ ČESKO. Zákon č. 65 ze dne 19. ledna 2017 o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2017, částka 21. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65#cast1-hlava5>.

hodnoty, je považováno toto měření za průkazné a není potřeba provádět lékařské vyšetření. Zákon tak rozlišuje pouze orientační vyšetření a odborné lékařské vyšetření. V rámci policie je orientační vyšetření pak rozděleno na orientační a odborné, jak již bylo zmíněno. Nicméně ve vztahu k tomu je nutné říci, že právní praxe v daném ohledu není ustálená a zejména v rámci trestního řízení je stále jako jasný a nezpochybnitelný důkaz přijímáno pouze měření provedené specifickou metodou plynové chromatografie. V rámci správního řízení je pak odborné měření hladiny alkoholu přístrojem Dräger ze strany hlídky policie přijímáno jako dostatečný důkaz k zahájení a vedení řízení a následnému rozhodnutí ve věci. Co se týče jiných návykových látek, tak to zde nijak není uvedeno, jelikož do současné doby nejsou policii a pokud vím, tak ani jiným státním orgánům známe nějaké odborné testy, které by byly schopny stanovit hladinu návykové látky v organismu, aniž by byl proveden rozbor krve.

Zákonodárce v rámci těchto oprávnění daných příslušníkům policie a dalším osobám však myslel i na osobu, která byla k podrobení se dechové zkoušce vyzvána, a to tak, že udělal v zákoně číslo 65/2017 změnu, která se týká toho, že tím změnil zákon o policii, konkrétně pak paragraf 67, kam bylo vloženo: „*Odběr krve musí být proveden, požádá-li o to osoba podezřelá z přestupku. Poskytovatele zdravotních služeb a zdravotnické zařízení, kde má být odběr krve proveden, určí policista, který rovněž zajistí dopravu osoby do tohoto zařízení. Policista následně zajistí provedení rozboru odebrané krve poskytovatelem zdravotních služeb. Náklady spojené s dopravou osoby do zdravotnického zařízení, odběrem krve a jejím následným rozbořem hradí osoba, která o něj požádala; pokud je touto osobou osoba nezletilá, která není plně svéprávná, hradí tyto náklady její zákonný zástupce.*“⁶⁹ Z daného jasně vyplývá, že osoba, u níž je prováděna dechová zkouška, s ohledem na fakt, že to je jediná možnost, kdy lze orientační vyšetření považovat za průkazné, může potom požádat sama o odborné lékařské vyšetření, a policie má povinnost tuto osobu na vyšetření převzt. Zde se tedy jedná o jakýsi paradox, jelikož je to oprávnění, které má osoba, u níž je prováděna dechová zkouška, a nikoliv hlídka policie zkoušku provádějící. Z pohledu policie může být pak zarážející fakt, že v případě, že osoba, která je na toto vyšetření převezena a podrobí se mu, nevysloví souhlas s informováním policie o výsledcích takového vyšetření, nemá

⁶⁹ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>>.

policie na tyto výsledky nárok, jelikož dané vyšetření v tomto případě podléhá lékařskému tajemství a policie je zde pouze jakýmsi přepravcem osoby.

5.3 Zadržení řidičského průkazu

Toto oprávnění je v jistém slova smyslu až následným oprávněním, tedy lze ho využít až v momentě, kdy je dáno podezření ze spáchání přestupku nebo trestného činu jízdou pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, kdy tento stav je zjištěn až po zastavení vozidla, provedení kontroly a dané výzvě k podrobení se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření. Oprávnění se nevztahuje pouze na případy zkoumaného tématu, ale i na další případy, které jsou taxativně vymezeny zákonem o silničním provozu. Samotné oprávnění je z podstaty své věci pouze oprávněním a nezakládá tak povinnost policii v každém případě, kdy je umožněno jej využít, nutnost tohoto oprávnění využít, i když jsou k tomu orgány policie často nepřímou nabádány správními orgány, které ve věci rozhodují. Oprávnění lze využít pouze bezprostředně při zjištění daného skutku na místě a nikoliv dodatečným zjištěním. Příkladem toho může být stav, kdy je hlídkou policie zastaveno vozidlo, ve kterém se nachází dvě a více osob, které shodně uvádějí, že vozidlo neřídily a na místě není bezpečně zjištěn a stanoven řidič vozidla, který vyplyne až dalším šetřením ve věci. Po vyplynutí toho, kdo vozidlo skutečně řídil, tak již policejní orgán nemůže využít tohoto oprávnění.

Zákon o silničním provozu pak k samotnému oprávnění zadržení řidičského průkazu v paragrafu 118b uvádí:

„(1) Policista je oprávněn z důvodů uvedených v § 118a odst. 1 písm. a) až h) zadržet řidičský průkaz. Po zadržení řidičského průkazu oznámí policista bez zbytečného odkladu zadržení řidičského průkazu registru řidičů, u zahraničních řidičů příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

(2) Po dobu zadržení řidičského průkazu nesmí držitel řidičského oprávnění řídit motorové vozidlo.

(3) Policista, který zadržel řidičský průkaz, poučí držitele řidičského průkazu o důsledku zadržení řidičského průkazu a vydá držiteli řidičského průkazu písemné potvrzení o zadržení řidičského průkazu.

*(4) Policie písemně oznámí zadržení řidičského průkazu obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož územním obvodu k zadržení řidičského průkazu došlo; oznámení odešle spolu se zadrženým řidičským průkazem bez zbytečného odkladu, nejpozději následující pracovní den po dni zadržení řidičského průkazu. U řidiče, který nemá na území České republiky bydliště, trvalý pobyt nebo přechodný pobyt, zašle policie zadržený řidičský průkaz obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností příslušnému podle místa spáchání přestupku, který jej neprodleně zašle příslušnému orgánu státu, který řidičský průkaz vydal.*⁷⁰

Z uvedeného jasně vyplývá, že policie může zadržet řidičský průkaz jen na základě jasně stanovených podmínek v paragrafu 118a odstavce jedna, kdy pro potřeby tématu zde přicházejí v úvahu pouze ustanovení uvedená pod písmeny c) až f), kde se uvádějí situace, které se v tomto zákoně již opakují ve vztahu k paragrafům 5 a 125c. Paragraf 118a stanovuje možnosti zabránění v jízdě. Celkově pak oba paragrafy jsou součástí 3. oddílu uvedeného zákona, který se týká problematiky zabránění v jízdě a zadržení řidičského průkazu. Z toho lze jednoznačně dovodit, že oprávnění zadržení řidičského průkazu je nadstavbou oprávnění zabránění v jízdě a při jeho využití tak z podstaty věci dochází k zabránění v jízdě, jelikož v momentě, kdy je řidiči zadržen řidičský průkaz, tak již nesmí řídit motorová vozidla a pokud by je řídil, mělo by to pro něj i další důsledky, rozebrané v části zabývající se paragrafem 125c zákona o silničním provozu. Využití oprávnění zadržení řidičského průkazu sebou nese pro policii povinnost především v tom, aby osobě, které je řidičský průkaz zadržen, bylo o tomto úkonu vystaveno potvrzení a byla poučena o tom, že po dobu zadržení řidičského průkazu nesmí řídit motorová vozidla. V praxi se využívá ústního poučení ve spojení s vydáním příslušného tiskopisu s názvem Potvrzení o zadržení řidičského průkazu, na kterém je taktéž toto poučení výslovně uvedeno, kdy osoba, jíž je řidičský průkaz zadržen, má prostor v rámci tohoto tiskopisu se k věci vyjádřit. Následně je jí jedna kopie tohoto tiskopisu předána. Jednotlivá ustanovení paragrafu 118a písmen c) až f), kde jsou uvedeny podmínky, za kterých lze řidičský průkaz zadržet v rámci dané problematiky, jsou následující:

„c) je podezřelý, že požil alkoholický nápoj nebo užil jinou návykovou látku během jízdy,

⁷⁰ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 565.

d) je podezřelý, že řídil motorové vozidlo bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy ještě byl pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,

e) se přes výzvu podle § 5 odst. 1 písm. f) odmítl podrobit vyšetření podle zvláštního právního předpisu⁷⁾ ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem,

f) se přes výzvu podle § 5 odst. 1 písm. g) odmítl podrobit vyšetření podle zvláštního právního předpisu⁷⁾ ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou,“⁷¹

⁷¹ KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 559.

6 Modelový příklad, jeho zpracování Policií České republiky a vyhodnocení modelového příkladu

Vzhledem k tomu, že v předchozích kapitolách byly vysvětleny základní pojmy, oprávnění policie a jednotlivá přestupková jednání vztahující se k jízdě řidiče s vozidlem pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, jakožto přestupkové jednání řidiče, je potřeba tato zjištění aplikovat v praxi. V rámci empirické části práce zvolím tedy metodu, při které provedu aplikaci všech získaných poznatků z předešlých kapitol na typovou modelovou situaci a zároveň rozeberu jednotlivé úkony ze strany policie a vyhodnotím celou modelovou situaci. S ohledem na zákon číslo 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, budu v této části práce pracovat se smyšlenými osobními údaji osoby/osob a vozidla/vozidel. Modelový příklad a postup v něm vypracovaný je vztažen na postup hlídky Policie České republiky, Krajského ředitelství Plzeňského kraje, Městského ředitelství policie Plzeň, Dopravního inspektorátu Plzeň - město.

6.1 Vymezení modelového příkladu a rozbor jeho zadání

Dne 10. 03. 2023 provádí hlídka policie, dopravního inspektorátu Plzeň - město ve složení vrchní asistent, podpraporčík (pprap.) Abc Xyz, jakožto velitel hlídky (VH) a asistent, nadstrážmistr (nstržm.) Qwe Rty, jakožto člen hlídky (ČH) a řidič služebního motorového vozidla tovární značky Škoda Octavia v barevném provedení Policie České republiky, vybaveném zvláštním výstražným zařízením modro-červené barvy a světelnými nápisy STOP v přední i zadní části vozidla, hlídkovou činnost, jako hlídka s volacím znakem Popel 123. Oba členové hlídky jsou vyzbrojeni, vystrojeni a oblečeni dle interního předpisu policie ve služebním stejnokroji policie. Dle listu hlídky s instrukcemi ke službě hlídka vykonává hlídkovou činnost, jako motorizovaná hlídka v uvedeném služebním vozidle, jakožto pohyblivá hlídka viditelného dohledu nad silničním provozem na území okresu Plzeň - město v době od 06:00 hodin do 18:00 hodin. V době od 07:00 hodin do 09:00 hodin má hlídka za úkol pohybovat se služebním vozidlem po vozovkách ulic Klatovská, Klatovská třída, Sady Pětatřicátníků, Karlovarská a Gerská na území města Plzně. V čase 07:10 hodin si hlídka během výkonu služby v daném úseku povšimne jedoucího motorového vozidla tovární značky BMW M45 registrační značky (rz) 1N2 3456 po vozovce ulice Klatovská třída, jedoucího ve směru jízdy od ulice Klatovská směrem k ulici Gerská, které jejich pozornost upoutá nezvyklým způsobem jízdy, kdy ačkoliv je slabý provoz, pozemní komunikace zcela sjízdná bez závad a jedná se o přímý úsek pozemní komunikace bez směrových změn a zatáček,

a vozidlo, potažmo jeho řidič, není nijak omezen v rychlosti jízdy, mimo zákonné limity, tak dochází ke zpomalování a zrychlování vozidla během jízdy. Toho si hlídka všimá vzhledem k tomu, že jede konstantní rychlostí 40 km/hod. S ohledem na nestandardní styl jízdy vozidla BMW se hlídka rozhodne k zastavení tohoto vozidla a provedení kontroly. S ohledem na bezpečnost a plynulost provozu hlídka policie vozidlo BMW dojíždí, udržuje si od něj bezpečnostní vzdálenost a monitoruje dále styl jízdy vozidla. K zastavení vozidla a jeho kontrole dochází v 07:15 hodin na vozovce ulice Gerská v prostoru podélných parkovacích stání přiléhajících k vozovce ulice Gerská. O zastavení vozidla BMW hlídka vyrozumí operační středisko Plzeňského kraje s uvedením přesného místa zastavení vozidla BMW.

Rozborem nadefinovaného modelového příkladu zjistíme, že zde již byly využity vysvětlené pojmy z první kapitoly a to policie, vozidlo, řidič a pozemní komunikace. Co se týče pojmu policie, myslím, že to je zřejmé již ze spojení *hlídka policie, dopravního inspektorátu Plzeň - město*, ze kterého mimo příslušnost k policii vyplývá i útvar, na němž příslušníci, kterými zde jsou pprap. Abc Xyz, a nstržm. Qwe Rty vykonávají své služební povinnosti. Vozidlo je v zadání zmíněno hned dvakrát. Poprvé jako *služebního motorového vozidla tovární značky Škoda Octavia*, kdy zde jasně vyplývá, o jaký druh vozidla se jedná, stejně jako u druhého vozidla *motorového vozidla BMW M45*, tedy o motorové vozidlo. V rámci vozidla hlídky policie je pak velice důležitý fakt, jak je vozidlo specifikováno, tedy že je *v barevném provedení Policie České republiky* a že disponuje dalšími prvky, jako například nápisem STOP, kdy důležitost tohoto faktu byla blíže specifikována v kapitole zabývající se oprávněními policie, konkrétně pak oprávněním k zastavení a kontrole vozidla. V této kapitole jsem zmínil i důležitost dalšího faktu specifikovaného v modelovém příkladu tedy, že *členové hlídky jsou vyzbrojeni, vystrojeni a oblečeni dle interního předpisu policie ve služebním stejnokroji policie*, kde zde je nejdůležitější fakt, že jsou ve služebním stejnokroji. Na základě splnění uvedených podmínek pak tedy dle zadání příkladu hlídka využívá oprávnění k zastavení a kontrole vozidla. Ze zadání příkladu je zjevné, že nebyly vyčerpány pojmy alkohol, návyková látka. Dále pak oprávnění výzva k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření, zadržení řidičského průkazu. I přesto, že nebyla vyčerpána veškerá v práci zpracovaná oprávnění, byly v rámci této kapitoly vysvětleny i základní principy činnosti policie, se kterými jednotlivá oprávnění úzce souvisí, kdy se jednalo o princip zákonitosti (dáno příslušností k policii a oprávněním k zastavení vozidla z toho vyplývajícím), princip objektivnosti (dáno náhodným povšimnutím si vozidla během

běžného výkonu, bez předchozího cíleného zaměření na vozidlo), princip konkrétnosti (hlídka se zaměří na nestandardní jízdu vozidla), princip cílevědomosti (lze ho nalézt ve zmínce o slabém provozu), princip systematičnosti (ze zadaného příkladu nevyplývá, že by byl nějak porušen), princip plánovitosti a princip operativnosti (v zadaném případě jsou využity oba principy plánovitost v rámci stanoveného úseku výkonu služby a operativnost zaměřením se na nestandardní jízdu vozidla), princip teritoriality (dán místem výkonu služby, tedy okresem Plzeň - město), princip koordinovanosti (dán povinností vyrozumění operačního střediska), kdy všechny tyto principy lze v zadání modelového příkladu nalézt, jak je u každého z nich uvedeno v závorce. Z nastíněné situace není zřejmé, zda se jedná o nějaký protiprávní delikt a zda se vysloveně jedná o nějaký přestupek dle paragrafu 125c zákona o silničním provozu, tak jak byla tato témata nadefinována. Příklad však vychází z policejní praxe, kdy zde nemusí být vše z počátku zřejmé a za nestandardním stylem jízdy vozidla BMW nemusí být vždy protiprávní jednání jeho řidiče, ale například i technická závada, kdy řidič vozidla se pokouší s vozidlem o nouzové dojetí a odstavení vozidla na bezpečném místě, nebo jiná nenadálá situace, kdy to vše vyplyne vždy až po využití oprávnění k zastavení a kontrole vozidla a provedení kontroly samotné.

6.2 Úřední záznam hlídky policie a jeho rozbor

Úřední záznam hlídky policie je písemným dokumentem o provedeném úkonu hlídky. Povinnost sepsat úřední záznam zakládá paragraf 109 zákona o policii. Do úředního záznamu se uvádí veškeré skutečnosti související s provedeným úkonem a musí obsahovat čas, důvod a průběh okolností provedeného úkonu. Zároveň při jeho sepisování je potřeba dodržet spisový řád, a tak musí obsahovat i další povinné položky, kterými jsou například označení příslušného policejního útvaru, číslo jednacích dané věci, místo a datum vypracování úředního záznamu, samozřejmě podpis zhotovitele úředního záznamu a podobně.⁷² Nutno však podotknout, že policie nemá povinnost sepisovat úřední záznam ke každému úkonu, nicméně v některých případech je jí to zákonem o policii přímo uloženo, jako například v případě užití donucovacích prostředků nebo zbraní v paragrafu 57 zákona o policii⁷³ a v jiných případech jí to ukládají interní akty řízení jako v případě zkoumaného tématu jízdy pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, kde jsou těmito akty PPP 300/2020 a PŘSDP 2/2021. Úřední záznam hlídky by měl obsahovat veškeré

⁷² ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 335.

⁷³ Tamtéž s. 219.

důležité skutečnosti a okolnosti týkající se provedeného úkonu ze strany hlídky policie, zejména ve vztahu k využití oprávnění policie, a zároveň by měl zodpovídat sedm základních kriminalistických otázek (co, kdo, kde, kdy, jak, čím, proč). Při dodržení uvedených pravidel by pak čtenář, kterým může být například nadřízený, správní orgán, státní zástupce, soudce a další, měl dostat ucelenou informaci o dané věci, ještě před provedením výsledků samotných účastníků. Z tohoto důvodu lze úřední záznam hlídky policie považovat za základní dokument vypovídající o dané věci, od kterého se odvíjí další šetření, prověřování nebo vyšetřování. To, že je tento dokument základní, ale neznamená, že je jediný, který hlídka sepisuje. Například ke zkoumanému problému se vztahuje potvrzení o zadržení řidičského průkazu, jehož vzor je dán vyhláškou číslo 31/2001 Sb., vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o řidičských průkazech a o registru řidičů, v příloze 9a, dále vyplňuje protokol o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem, případně protokol o lékařském a toxikologickém vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou (NL), které jsou součástí příloh PŘSDP 2/2021, a další dokumenty, kdy však pro potřeby zkoumaného tématu a uvedení jednotlivých probíraných kapitol do praxe je dostačující úřední záznam hlídky policie a z tohoto důvodu nebudu s jinými dokumenty pracovat.

Dále následuje samotný úřední záznam hlídky policie k definovanému modelovému příkladu:

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje

Městské ředitelství policie Plzeň

Dopravní inspektorát

U Borského parku 20, 306 11 Plzeň

Č. j. KRPP-987654321/PŘ-2023-030506

Plzeň 10. 03. 2023

Počet stran: 2

Ú ř e d n í z á z n a m

Dne 10. 03. 2023 v 07:15 hodin předepsaným způsobem zastavila a kontrolovala, v souladu s ustanovením § 124 odst. 10 písm. b) z. č. 361/2000 Sb., ve stanoveném úseku ulic Klatovská, Klatovská třída, Sady Pětatřicátníků, Karlovarská a Gerská, dle instruktáže, hlídka Popel 123 ve složení pprap. Abc Xyz(VH) a nstržm. Qwe Rty (ČH + řidič) v Plzni, v 07:15 hodin na vozovce ulice Gerská v prostoru podélných parkovacích stání přiléhajících k vozovce ulice Gerská, v blízkosti domu číslo 12345 ulice Gerská, ve směru jízdy z centra města od ulice Klatovská, jedoucí motorové vozidlo:

BMW M45, rz 1N2 3456, barva BÍLÁ, vin XXX123XXX456, objem motoru 4987, majitel: První s.r.o., IČ: 852963X, provozovatel: První s.r.o., IČ: 852963X, jednatelem firmy, dle živnostenského rejstříku: paní Ccc Ddd nar. 10. 10. 1980, tel. 333 555 111,

z důvodu nestandardní jízdy řidiče uvedeného vozidla spočívající v tom, že i přes slabý provoz, úplnou sjízdnost pozemní komunikace, která je přímá bez směrových změn a zatáček a omezení rychlosti jízdy vozidla jen zákonným limitem, tak docházelo v ulici Klatovská třída ke zpomalování a zrychlování vozidla během jízdy. Vzhledem k tomu, že jízdou motorového vozidla nedocházelo k hrubému porušení pravidel silničního provozu ani závažnému narušení plynulosti provozu, tak naše hlídka jela pouze za vozidlem, kdy stále monitorovala jeho jízdu a z důvodu bezpečnosti a plynulosti provozu se jej rozhodla odstavit na výše uvedeném místě silniční kontroly. Vozidlo bylo zastavováno zezadu rozsvícením nápisu STOP v přední části služebního vozidla, na kterém byla zapnuta výstražná světla modro-červené barvy.

Řidič byl hlídkou vyzván, v souladu s ustanovením § 124 odst. 10 písm. h) z. č. 361/2000 Sb., aby předložil doklady předepsané k řízení a provozu motorového vozidla.

Po výzvě řidič uvedeného vozidla předložil řidičský průkaz č.: XX 123456, platný doklad pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla podle zvláštního právního předpisu (zelená karta) a osvědčení o registraci vozidla. Dále řidič předložil občanský průkaz č. 987654321. Jako řidič byl dle uvedených dokladů zjištěn a ztotožněn:

Bbb Aaa, nar. 11. 10. 1980 v Plzeň, svobodný, doklad: 987654321, trv. bytem První 1, Horní dolní 999 00, tel.: 888 999 777.

Provedenou lustrací osoby v informačních systémech (IS) Policie ČR bylo zjištěno, že osoba a vozidlo neprochází celostátním pátráním (CP) a neprochází požadavky MŘ Policie ČR Plzeň – město. Na základě nestandardního stylu jízdy řidiče s jeho vozidlem a na základě toho, že měl řidič zarudlé oči a z jeho dechu byl cítit zápach alkoholu a jeho mluva byla lehce setřelá, pojala hlídka podezření, že řidič může být ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou. Řidič byl tedy na místě kontroly dne 10. 03. 2023 v 07:20 hodin vyzván policistou pprap. Abc Xyz dle ust. § 21 odst. 1 z. č. 65/2017 Sb., aby se podrobil orientačnímu vyšetření na ovlivnění alkoholem, provedením odborného měření na alkohol, které bylo provedeno přístrojem Dräger 7510, výrobní číslo AAAA 1010 s výsledkem 0,59 promile alkoholu v dechu. Následně byl řidič pan Aaa téhož dne ve 07:26 hodin vyzván, aby se podrobil opakované dechové zkoušce s výsledkem 0,56 promile alkoholu v dechu. S výsledky dechových zkoušek pan Aaa souhlasil a jejich výtisky podepsal jako správné. Po poučení dle ust. § 61 z. č. 273/2008 Sb. pan Aaa uvedl, že s výsledky souhlasí, ale není si vědom, z jakého důvodu jsou pozitivní, jelikož žádný alkohol nepil. Dále uvedl, že jede z místa svého bydliště do zaměstnání v obci Dolní horní, okolo 07:00 hodin vyzvedl svého kolegu, kdy před tím vyjel z místa svého bydliště okolo 06:55 hodin.

Následně bylo panu Aaa sděleno, že tím, že má pozitivní výsledky orientačních dechových zkoušek na alkohol, je podezřelý z porušení ust. § 5 odst. 2 písm. b) z. č. 361/2000 Sb., a tím je podezřelý ze spáchání přestupku podle ust. § 125c odst. 1 písm. b) z. č. 361/2000 Sb.

Pan Aaa byl dále poučen o tom, že v souladu s ust. § 67 odst. 4 z.č. 273/2008 Sb., v případě, že požaduje lékařské vyšetření na alkohol spojené s odběrem krve na vlastní žádost, bude mu vyhověno a k tomuto vyšetření bude ze strany naší hlídky převezen, kdy uvedl, že požaduje toto vyšetření. Z toho důvodu naše hlídka převezla pana Aaa do Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra v Plzni, ulice Podmostní 4, k provedení

lékařského vyšetření spojené s dvojitým odběrem krve. Dvojitý odběr krve proběhl dne 10. 03. 2023 v čase 08:00 hodin a 08:30 hodin. Následně byl pan Aaa vyzván dle ust. § 61 z. č. 273/2008 Sb. k sepsání podání vysvětlení na dopravním inspektorátu v Plzni, čemuž vyhověl a pro urychlení věci byl naším služebním vozidlem na dopravní inspektorát převezen.

Na místě silniční kontroly, před převozem k lékařskému vyšetření, byl pan Aaa vyzván dle ust. § 21 odst. 1 z. č. 65/2017 Sb., aby se podrobil orientačnímu testu na návykové látky soupravou Dugwipe 5SP, kdy této výzvě vyhověl a testu se dobrovolně podrobil. Orientační test byl proveden stěrem z dutiny ústní pana Aaa dne 10. 03. 2023 v 07:30 hodin s negativním výsledkem.

Panu Aaa byl na místě silniční kontroly v souladu s ust. § 118b odst. 1 z. č. 361/2000 Sb. zadržen řidičský průkaz, bylo mu vystaveno potvrzení o zadržení řidičského průkazu, ppap. Abc Xyz byl ústně poučen o tom, že po dobu zadržení řidičského průkazu nesmí řídit motorová vozidla a byl mu vysloven zákaz další jízdy.

V době kontroly bylo pod mrakem, provoz na nízké úrovni a vozovka byla suchá.

Ve vozidle se v průběhu kontroly nacházela další osoba spolujezdce, která byla vyzvána k prokázání totožnosti dle ust. § 63 odst. 2 písm. d) z. č. 273/2008 Sb. a následnou lustrací ztotožněn jako:

Bbb Ccc, nar. 12. 10. 1980 v Plzeň, ženatý, doklad: 444555666, trv. bytem První 2, Horní dolní 999 00, tel. 999 555 777.

Provedenou lustrací osoby v IS Policie bylo zjištěno, že osoba neprochází CP a neprochází požadavky MŘ Policie ČR Plzeň – město. Po poučení dle ust. § 61 z. č. 273/2008 Sb. uvedl, že o tom, že by byl pan Aaa pod vlivem alkoholu, nevěděl. Jel s ním z obce Horní dolní, odkud vyjeli okolo 07:00 hodin z místa bydliště jmenovaného, kdy jeli do zaměstnání do obce Dolní horní. Jeho jízda mu připadala klidná a žádné účinky alkoholu na něm nepozoroval. To je vše, co k věci uvedl.

Vozidlo si následně převzal spolujedoucí pana Aaa, pan Ccc a to se souhlasem jednatelky firmy (provozovatel vozidla: První s.r.o.) paní:

Ccc Ddd nar. 10. 10. 1980, tel. 333 555 111.

Paní Ddd byla k věci telefonicky vytěžena a po poučení dle ust. § 61 z. č. 273/2008 Sb. uvedla, že pan Aaa může řídit výše zmíněné vozidlo a má ho dlouhodobě propůjčené. O tom, že by byl pod vlivem alkoholu ze stejného důvodu nevěděla. Vyslovila souhlas s tím, aby její vozidlo bylo na místě silniční kontroly předáno panu: Bbb Ccc, nar. 12. 10. 1980.

Během služebního zákroku nebylo použito DP, nedošlo ke zranění osob, ani ke škodě na majetku. Po celou dobu zákroku byl na místě přítomen nstržm. Qwe Rty.

Řidič s hlídkou po celou dobu spolupracoval a podepsal všechny potřebné dokumenty.

pprap. Abc Xyz(VH)

nstržm. Qwe Rty(ČH)

Rozborem úředního záznamu hlídky lze dospět k závěru, že se zde opakují již nastíněné skutečnosti ze zadání modelového příkladu, a tedy i pojmy a oprávnění s tím spojená (například vozidlo, policie, zastavení vozidla apod.). Následně tedy již rozeberu pouze ta oprávnění a ty pojmy, které nebyly nalezeny v zadání modelového příkladu.

Co se týče pojmů, jedná se o pojmy alkohol a návyková látka, a v rámci oprávnění jde pak o výzvu k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření a zadržení řidičského průkazu. V samotné práci jsem pracoval i s jednotlivými odstavci a písmeny ustanovení paragrafu 125c zákona číslo 361/2000 Sb. a ta už v rámci úředního záznamu hlídky policie lze taktéž nalézt. Z toho tedy jasně vyplývá, že jde i o využití kapitoly týkající se přestupku, trestného činu a okolností vylučujících protiprávnost. Zároveň je třeba zmínit, že tak, jak bylo uvedeno na začátku kapitoly zabývající se problematikou úředního záznamu, tak tento dokument odpovídá na základní kriminalistické otázky, tedy:

co – jízda řidiče pod vlivem alkoholu,

kdo – řidič motorového vozidla pan Aaa,

kde – v Plzni nejméně na vozovkách ulic Klatovská třída a Gerská,

kdy – 10. 03. 2023 v 07:15 hodin,

jak – jízdou (řízením) s motorovým vozidlem po vozovce (pozemní komunikaci),

čím – motorovým vozidlem,

proč – jízda do zaměstnání,

a čtenář tohoto záznamu tedy dostává ucelenou informaci, ve zkrácené verzi, o stavu věci a čeho se jedná.

Ve vztahu k pojmům alkohol a návyková látka je i oprávnění výzvy k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření, kdy hlídka využila oprávnění k provedení obou vyšetření. Dechové zkoušky na alkohol byly prováděny přístrojem Dräger a byly pozitivní s výsledky 0,59 a 0,56 promile alkoholu v dechu. Test na návykové látky byl prováděn soupravou Drugwipe a byl s negativním výsledkem. Zde je potřeba zmínit, že i přesto, že ani v rámci uvedených pojmů ani v rámci oprávnění policie, ale ani v rámci úředního záznamu, není uvedeno, jakým přesně způsobem má být ten či onen test (včetně dechové zkoušky – dále užíváno jen test) proveden, kdy toto však

vychází z návodu výrobce a dále taktéž z interních aktů policie s tím spojených. V rámci způsobu a postupu provedení samotného testu se nepředpokládá chybné provedení a není třeba je tedy blíže specifikovat. V případě, že by se osobě, s níž je test prováděn, zdálo, že nebylo postupováno v souladu s návodem, má možnost se proti tomuto bránit zákonnými prostředky.

K porušení paragrafu 125c zákona o silničním provozu sama hlídka ve svém úředním záznamu uvádí konkrétní paragrafové znění, co se týče porušení i podezření ze zavinění příslušného přestupku řidiči zastaveného vozidla s tím, že jej zároveň seznamuje s odůvodněním svého podezření. Zároveň tak dává tento odstavec odpověď na to, za co je jednání řidiče ze strany hlídky považováno, tedy za přestupek. Hlídka tak na místě na základě zjištěných skutečností a za daných okolností dospívá k závěru, že se jedná o přestupek, a na místě tak neshledává okolnosti, které by nasvědčovaly spáchání trestného činu nebo které by naopak vylučovaly protiprávnost. K tomu je třeba říct, že i když to tak na místě hlídce nemusí být zřejmé, mohou během dalšího šetření ve věci vyplynout skutečnosti, které by vedly ke změně právní kvalifikace.

Co se týče oprávnění zadržení řidičského průkazu, tak k tomuto bylo hlídkou přistoupeno po zjištění skutečnosti, že řidič zastaveného vozidla měl pozitivní dechové zkoušky na alkohol, a oprávnění dle ustanovení paragrafu 118b zákona o silničním provozu bylo využito za podmínek opravňujících k zabránění v jízdě dle ustanovení paragrafu 118a, konkrétně pak odstavce jedna písmene d). Tím jsem vyčerpал všechny kapitoly zkoumaného problému, a to i přesto, že nedošlo v rámci modelového případu ke všem probíraným okolnostem v jednotlivých kapitolách.

Závěr

Po vyhodnocení všech získaných znalostí a jejich aplikaci na modelový příklad je nutno říci, že práce dává čtenáři širší pohled na dané téma a komplexnost v propojení jednotlivých vymezených pojmů v rámci práce s právními normami, vědeckou literaturou a jinými zdroji, ale i náhled do postupu orgánů policie, které se s danou problematikou setkávají.

Hlavní cíl práce byl zcela naplněn v rámci kapitol dva až pět, kde jsem rozebral jednotlivé části tohoto cíle, tedy základní pojmy, oprávnění policie apod. Jsou zde jasně, věcně a ve vztahu ke zkoumanému tématu popsány, vysvětleny a jsou zde naznačeny jejich vzájemné vazby pro další práci s nimi ve zbylých částech práce. Stejně tak, jako hlavní cíl, tak i ten vedlejší byl zcela naplněn. Byla mu věnována samostatná kapitola šest. K naplnění tohoto cíle, kterým bylo zpracování modelového příkladu a jeho vyhodnocení za aplikace poznatků získaných v rámci hlavního cíle, došlo právě a jen díky naplnění cíle hlavního. Je to dáno tím, jak již bylo zmíněno v úvodu, že v případě nenalezení některého ze základních pojmů, které byly součástí hlavního cíle, by nebylo v podstatě možné jej naplnit, ve smyslu, že by nedošlo ani k naplnění tématu práce. Výjimku lze samozřejmě spatřovat v tom, že absence pojmu návyková látka by toto nezakládala, jelikož i alkohol je návykovou látkou, tak jak je v práci vysvětleno, nicméně pro potřeby práce bylo třeba tyto pojmy samostatně definovat.

Díky plnému naplnění obou cílů čtenář získává ucelenější a odbornější pohled na danou problematiku, která mu je vysvětlena na modelovém příkladu s komentářem, kterým je samotné vyhodnocení jednotlivých jeho částí.

V rámci stanovené hypotézy na počátku práce a jejích částí lze konstatovat, že co se týče aplikovatelnosti legislativní úpravy a jejích mechanismů do praxe tak, jak vyplývá z naplnění jednotlivých cílů práce, je aplikovatelnost v rámci modelového příkladu zcela hladká a bezproblémová. Co se týče samotné legislativní úpravy a jejího vymezení, tak zde již lze spatřovat jisté nedostatky, ze kterých lze vyvodit možnosti pro zlepšení nebo vytvoření nových norem. Jako příklad bych uvedl oprávnění policie spočívající v zadržení řidičského průkazu. Legislativa neumožňuje zadržení řidičského průkazu dodatečně, což je dle mého pohledu chyba, především pak u osob pod vlivem alkoholu, které způsobí dopravní nehodu a z místa jsou odvezeny na lékařské vyšetření a není u nich provedena dechová zkouška. Hladina alkoholu je tak zjištěna až dodatečně z rozboru krve, po tomto zjištění již nelze zadržet řidičský průkaz, a tak tato osoba může do

projednání svého případu řídit motorová vozidla. Pominu-li dopravní nehody, tak v rámci silniční kontroly by se mohlo jednat o osoby neschopné podrobit se dechové zkoušce. Typicky se může jednat o osoby natolik ovlivněné alkoholem nebo jinými návykovými látkami, že toho nejsou schopny, nebo osoby se zdravotním hendikepem (např. osoby po rakovině hrtanu s takzvaným slavíkem). Zde bych v rámci legislativy umožnil zadržet řidičský průkaz i v těchto případech. Dále toto oprávnění není možné učinit u osob, které řidičský průkaz nepředloží, kdy u osob znalých problematiky nebo recidivistů v rámci dané problematiky je to účelově využíváno. Řidičský průkaz je u nich nalezen až dodatečně, například při umístění na protialkoholní záchytnou stanici, ale už nelze využít oprávnění k zadržení řidičského průkazu. Zde bych využil analogie s oprávněním, které v rámci zkoumaného problému zmíněno nebylo, ale taktéž se týká provozu na pozemních komunikacích, a je jím zadržení osvědčení o registraci vozidla (ORV), kdy policie má možnost jej zadržet takzvaně fikcí, tedy že jej nezadrží fyzicky. Provozovatel vozidla má pak povinnost jej dodatečně odevzdat, kdy podobný mechanismus by mohl být aplikovatelný i na zadržení řidičského průkazu u osob, které jej nepředloží. V rámci pojmů stojí za zmínku pojem vozidlo, kterému zákonodárci nejen v České republice, ale i v Evropské unii věnují dostatek pozornosti, na rozdíl od výše zmíněného oprávnění zadržení řidičského průkazu. To spočívá v tom, že stále dochází ke změnám v definicích toho, co je a co není vozidlem a především pak motorovým vozidlem, kdy v dnešní době je vedena bouřlivá debata a přijímány z mého pohledu velké a rychlé změny v oblasti vozidel na elektrický pohon (typicky elektrokola a elektrokoloběžky). Chápu, že se legislativa přizpůsobuje novým trendům, nicméně v některých případech je přijímání příslušných norem problematické v tom, že se neshodují a vnášejí do věci chaos. Příkladem může být to, že normy Evropské unie s českými normami ne zcela souzní v tom, co považovat za elektrokolo a co je již motorové vozidlo typu moped. Nicméně toto téma je na samostatnou práci. Jistou možností změny nebo vytvoření nové normy by šlo pravděpodobně najít u každé části práce, avšak výše rozebrané považuji za nejdůležitější ve vztahu ke zkoumanému tématu a stanovené hypotéze.

Práce jako celek je nadčasová, aktuální, ale i historická ve vztahu k tomu, že například alkohol, jakožto návyková látka, lidstvo provází již několik tisíc let, a i samotná vozidla v tomto ohledu nejsou o moc pozadu, kde vývoj jde v obou případech dopředu. Avšak myslím si, že zkoumaná problematika naší společnosti, policii, ale i další orgány státní moci bude ještě delší dobu provázet a zaměstnávat, a proto si myslím, že by bylo vhodné mít o ní nějaké ponětí. Z tohoto důvodu je práce přínosem pro každého čtenáře,

jelikož v ní získá přehled o základech a jejich proveditelnosti v praxi u problematiky jízdy pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky jako přestupkového jednání řidiče vozidla při jízdě na pozemních komunikacích.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BARTÁK, M., A KOLEKTIV. *Autoškola 2022 Značky, pravidla a testy platné od 1. 1. 2022*. 11. vydání. Praha: PLOT, 2021. 311 s. ISBN 978-80-7428-411-3.
2. BERAN, T. *Právní rádce pro řidiče*. Brno: CPress, 2014. 181 s. ISBN 978-80-264-0260-2.
3. BLAŽEJOVSKÝ, M. *Drogy v dopravě*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2015. 188s. ISBN 978-80-7478-903-8.
4. DVOŘÁČEK, Z. *Právní základy veřejného pořádku*. 2. vydání. Praha: ARMEX PUBLISHING s. r. o., 2007. 104 s. ISBN 978-80-86795-51-5.
5. EHRMANN, J., SCHNEIDERKA, P., EHRMANN, J. *Alkohol a játra*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2006. 166 s. ISBN 80-247-1048-X.
6. FELCAN, M., KOPECKÝ, Z., PAVLÍČEK, K. *Teoreticko-metodologické základy řízení činnosti služby dopravní policie*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. 183 s. ISBN 978-80-7251-256-0.
7. HIRT, M., A KOLEKTIV. *Dopravní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012. 151 s. ISBN 978-80-247-4308-0.
8. HIRT, M., A KOLEKTIV. *Toxikologie a jiné laboratorní metody ve forenzní praxi*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 51 s. ISBN 978-80-210-5477-6.
9. JELÍNEK, J., A KOLEKTIV. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Leges, 2012. 1280 s. ISBN 978-80-87576-29-8.
10. KALINA, K., A KOLEKTIV. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015. 696 s. ISBN 978-80-247-4331-8.
11. KOPECKÝ, Z., PAVLÍČEK, K. *Dopravně bezpečnostní činnost (zvláštní část)*. Praha: POLICE HISTORY, 2006. 351 s. ISBN 8086477-32-0.
12. KOŠINÁROVÁ, B. *Zákon o pozemních komunikacích. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021. 479 s. ISBN 978-80-7400-848-1.
13. KUČEROVÁ, H., *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 3. vydání. Praha: Leges, 2016. 832 s. ISBN 978-80-7502-105-2.
14. MAHDALČÍKOVÁ, J. *Zákon o návykových látkách. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. 232 s. ISBN 978-80-7552-617-5.

15. OLECKÁ, I., POSPÍŠIL, J. *SUBSTANCE ABUSE IN THE CZECH POPULATION Reflection on threats, their value context and possibilities of social prevention*. Olomouc: Palacký University Olomouc, 2022. 174 s. ISBN 978-80-244-6175-5.
16. PAVLÍČEK, K., KOPECKÝ, Z., HOŘÍN, J. *Vybrané kapitoly z dopravně bezpečnostní činnosti*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. 83 s. ISBN 80-7251-137-8.
17. STRAKA, L., HIRT, M., NOVOMESKÝ, F., KRAJČOVIČ, J., ŠTULLER, F. *Alkohologie v soudním lékařství*. Martin: Osveta, 2011. 182 s. ISBN 978-80-8063-367-7.
18. ŠKODA, J., VAVERA, F., ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3.

Elektronické zdroje

1. SCHIMMER, D. *Hladina alkoholu v krvi řidiče vozidla do 0,2‰* [online]. 19. 9. 2016. Policie ČR. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/hladina-alkoholu-v-krvi-ridice-vozidla-do-0-2.aspx>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SOUD. Rozhodnutí NS ze dne 21. 10. 2020 k trestní odpovědnosti řidiče motorového vozidla ovlivněného jinou návykovou látkou než alkoholem za přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 tr. zákoníku. Spisové značky Tpjn 300/2020. In *Sbírka rozhodnutí soudů České republiky*. 2020, částka 2. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/tpjn-300-2020#:~:text=Tpjn%20300%2F2020%20Rozhodnut%C3%AD%20NS%20ze%20dne%2021.10.2020%20k,vlivem%20n%C3%A1vykov%C3%A9%20l%C3%A1tky%20podle%20%C2%A7%20274%20tr.%20z%C3%A1kon%C3%ADku>>.
2. ČESKO. Zákon č. 167 ze dne 11. června 1998 o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 57. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167?text=z%C3%A1kon+o+n%C3%A1vykov%C3%BDch+l%C3%A1tk%C3%A1ch>>.

3. ČESKO. Zákon č. 250 ze dne 11. června 1998 o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 98. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.
4. ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>>.
5. ČESKO. Zákon č. 56 ze dne 10. ledna 2001 o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 21. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-56?text=56%2F2001>>.
6. ČESKO. Zákon č. 65 ze dne 19. ledna 2017 o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2017, částka 21. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65#cast1-hlava5>>.

Ostatní zdroje

1. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn policejního prezidenta číslo 300 ze dne 23. prosince 2020, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (PPP 300/2020). In *Interní akty řízení Policie České republiky*. 2020. [cit. 2023-03-06].
2. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pokyn ředitele ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky číslo 2 ze dne 1. ledna 2021, kterým se upravuje postup při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích (PŘSDP 2/2021). In *Interní akty řízení Policie České republiky*. 2021. [cit. 2023-03-06].
3. Vlastní praxe.